

BỘ VI XỬ LÝ

INTEL 8086/8088

NỘI DUNG CHÍNH

A. Kiến trúc bên trong của 8086/8088

1. Sơ đồ khối
2. Các đơn vị chức năng của 8088/8086
3. Các thanh ghi của 8086/8088
4. Phân đoạn bộ nhớ trong 8086/8088

B. Tập lệnh của 8088/8086

5. Khái niệm về lệnh và cách mã hoá lệnh
6. Các chế độ địa chỉ của vi xử lý 8086/8088
7. Phân loại tập lệnh của vi xử lý
8. Mô tả tập lệnh của 8086/8088

2. Các đơn vị chức năng của 8088/8086

- Đơn vị giao tiếp bus BIU (Bus Interface Unit)
 - Điều khiển bus hệ thống: đưa địa chỉ ra bus và trao đổi dữ liệu với bus
 - Đưa ra địa chỉ
 - Đọc mã lệnh từ bộ nhớ
 - Đọc/ghi dữ liệu từ/vào bộ nhớ hoặc cổng vào/ra
 - Các khối:
 - Bộ cộng để tính địa chỉ
 - 4 thanh ghi đoạn 16-bit: CS, DS, SS, ES
 - Bộ đếm chương trình/con trỏ lệnh 16-bit (PC/IP)
 - Hàng đợi lệnh IQ (4 bytes trong 8088 và 6 bytes trong 8086)
 - Logic điều khiển bus

2. Các đơn vị chức năng của 8088/8086

- Đơn vị thực hiện EU (Execution Unit)
 - Chức năng: EU nhận lệnh & dữ liệu từ BIU để xử lý. Kết quả xử lý lệnh được chuyển ra bộ nhớ hoặc thiết bị I/O thông qua BIU.
 - Các khối:
 - ALU
 - CU
 - 8 thanh ghi 16-bit: AX, BX, CX, DX, SP, BP, SI, DI
 - Thanh ghi cờ FR
- Bus trong (Internal Bus): liên kết BIU và EU
 - 16-bit A-BUS trong 8088
 - 16-bit ALU-BUS trong 8086

3. Các thanh ghi của 8086/8088

Các thanh ghi đa năng:

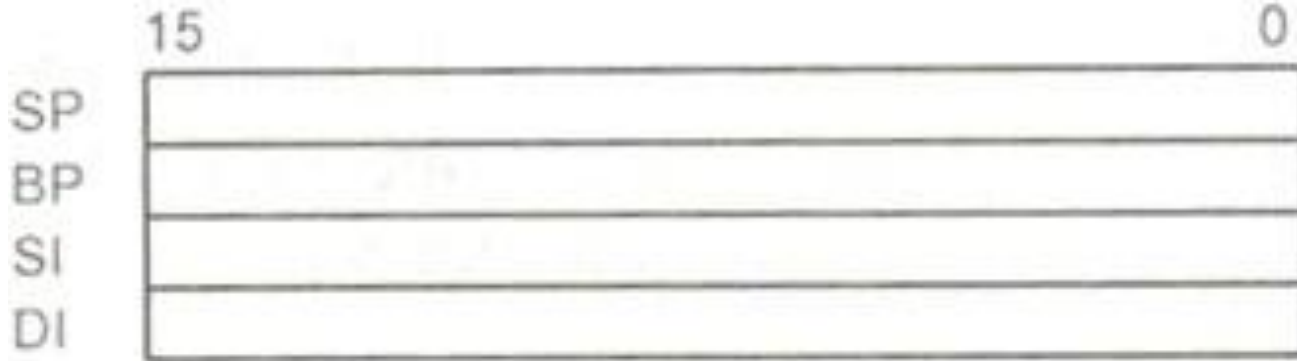
- 4 thanh ghi 16 bits:
 - AX: Thanh ghi tổng, thường dùng để lưu kết quả
 - BX: Thanh ghi cơ sở, thường dùng chứa địa chỉ ô nhớ
 - CX: Thanh ghi đếm, thường dùng làm con đếm cho các lệnh lặp
 - DX: Thanh ghi dữ liệu
- Hoặc 8 thanh ghi 8 bits: AH, AL, BH, BL, CH, CL, DH, DL

	15	7	0
AX	AH		AL
BX	BH		BL
CX	CH		CL
DX	DH		DL

3. Các thanh ghi của 8086/8088

Các thanh ghi con trỏ và chỉ số:

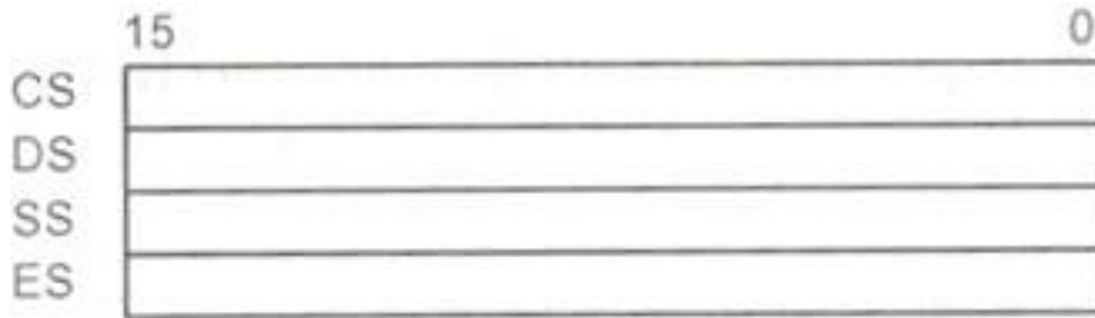
- SP (Stack Pointer): con trỏ ngăn xếp. SP luôn chứa địa chỉ đỉnh ngăn xếp
- BP (Base Pointer): Con trỏ cơ sở - sử dụng với đoạn ngăn xếp
- SI (Source Index): Thanh ghi chỉ số nguồn. SI thường dùng chứa địa chỉ ô nhớ nguồn trong các thao tác chuyển dữ liệu
- DI (Destination Index): Thanh ghi chỉ số đích. DI thường dùng chứa địa chỉ ô nhớ đích trong các thao tác chuyển dữ liệu

3. Các thanh ghi của 8086/8088

Các thanh ghi đoạn:

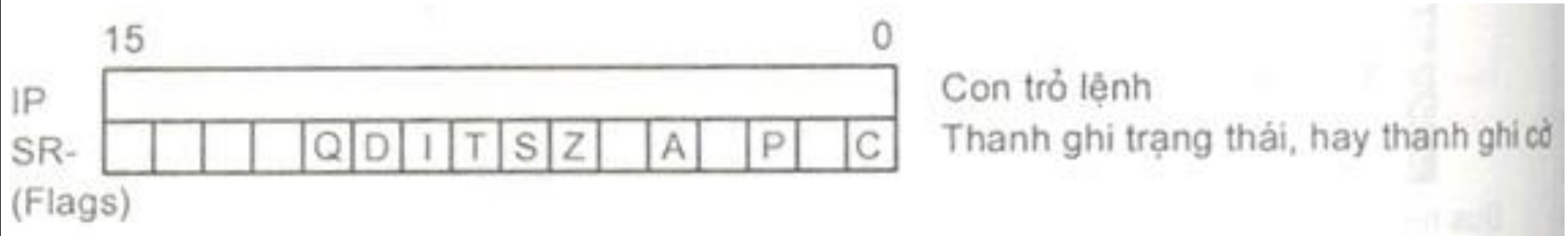
- CS (Code Segment): Thanh ghi đoạn mã. CS chứa địa chỉ bắt đầu đoạn mã
- DS (Data Segment): Thanh ghi đoạn dữ liệu. DS chứa địa chỉ bắt đầu đoạn dữ liệu
- SS (Stack Segment): Thanh ghi đoạn ngăn xếp. SS chứa địa chỉ bắt đầu đoạn ngăn xếp
- ES (Extra Segment): Thanh ghi đoạn dữ liệu mở rộng. ES chứa địa chỉ bắt đầu đoạn dữ liệu mở rộng.

3. Các thanh ghi của 8086/8088

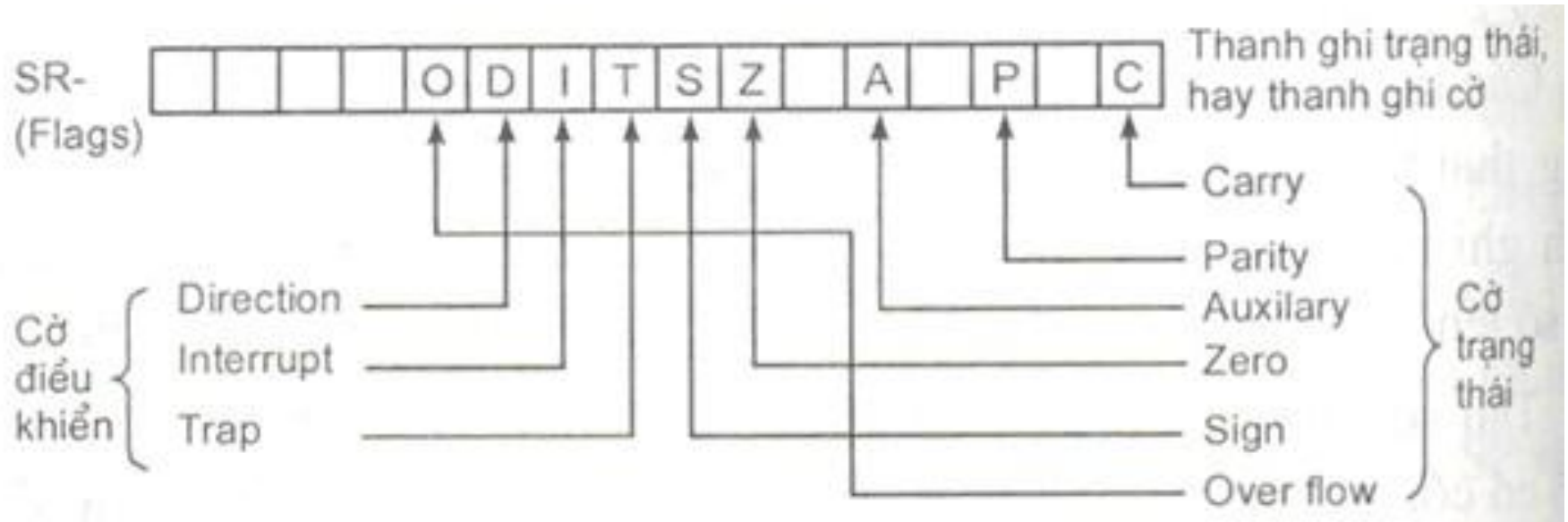
Con trỏ lệnh và thanh ghi cờ:

- IP (Instruction Pointer): Con trỏ lệnh (còn gọi là bộ đếm chương trình PC). IP luôn chứa địa chỉ của lệnh tiếp theo sẽ được thực hiện;
- FR (Flag Register) hoặc SR (Status Register): Thanh ghi cờ hoặc thanh ghi trạng thái.
 - Cờ trạng thái: Các bit của FR lưu các trạng thái của kết quả phép toán ALU thực hiện
 - Cờ điều khiển: trạng thái của tín hiệu điều khiển.

3. Các thanh ghi của 8086/8088

Các bit của thanh ghi cờ:

3. Các thanh ghi của 8086/8088

Các cờ trạng thái:

- C (Carry): cờ nhớ. $C=1$ à có nhớ; $C=0$ à không nhớ
- A (Auxiliary): cờ nhớ phụ. $A=1$ à có nhớ phụ; $A=0$ à không nhớ phụ
- P (Parity): cờ chẵn lẻ. $P=1$ khi tổng số bit 1 trong kết quả là lẻ, $P=0$ khi tổng số bit 1 trong kết quả là chẵn
- O (Overflow): cờ tràn. $O=1$ khi kết quả bị tràn
- Z (Zero): cờ zero. $Z=1$ khi kết quả bằng 0; ngược lại $Z=0$
- S (Sign): cờ dấu. $S=1$ khi kết quả âm; $S=0$ khi kết quả không âm

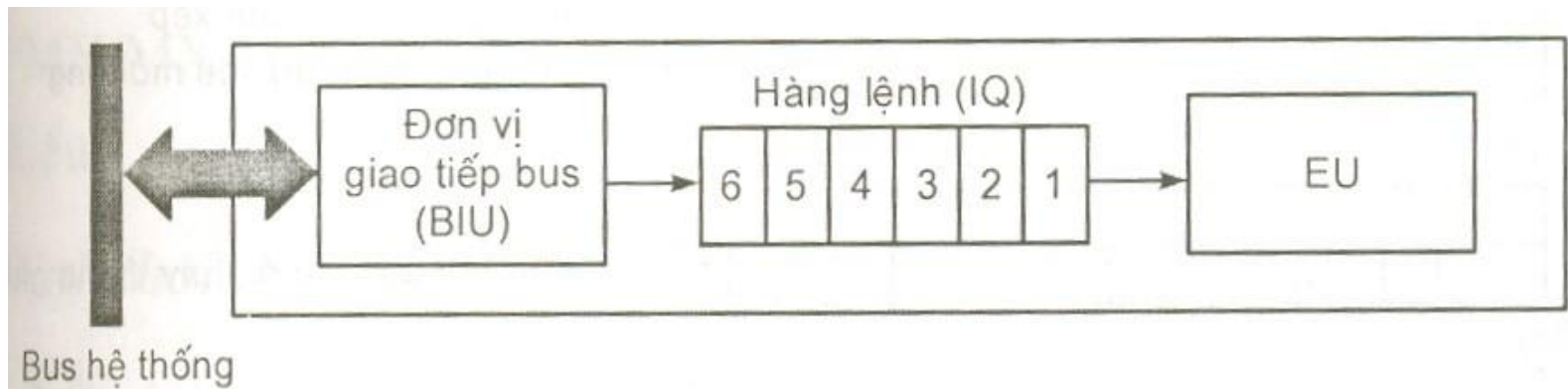
Các cờ điều khiển:

- D (Direction): cờ hướng, chỉ hướng tăng giảm địa chỉ với các lệnh chuyển dữ liệu. $D=0$ à địa chỉ tăng. $D=1$ à địa chỉ giảm.
- T (Trap/Trace): cờ bẫy/lần vết, được dùng khi gỡ rối chương trình. $T=1$ à CPU ở chế độ chạy từng lệnh
- I (Interrupt): cờ ngắt. $I=1$ à cho phép ngắt; $I=0$ à cấm ngắt

Hàng đợi lệnh IQ

Hàng đợi lệnh IQ (Instruction Queue):

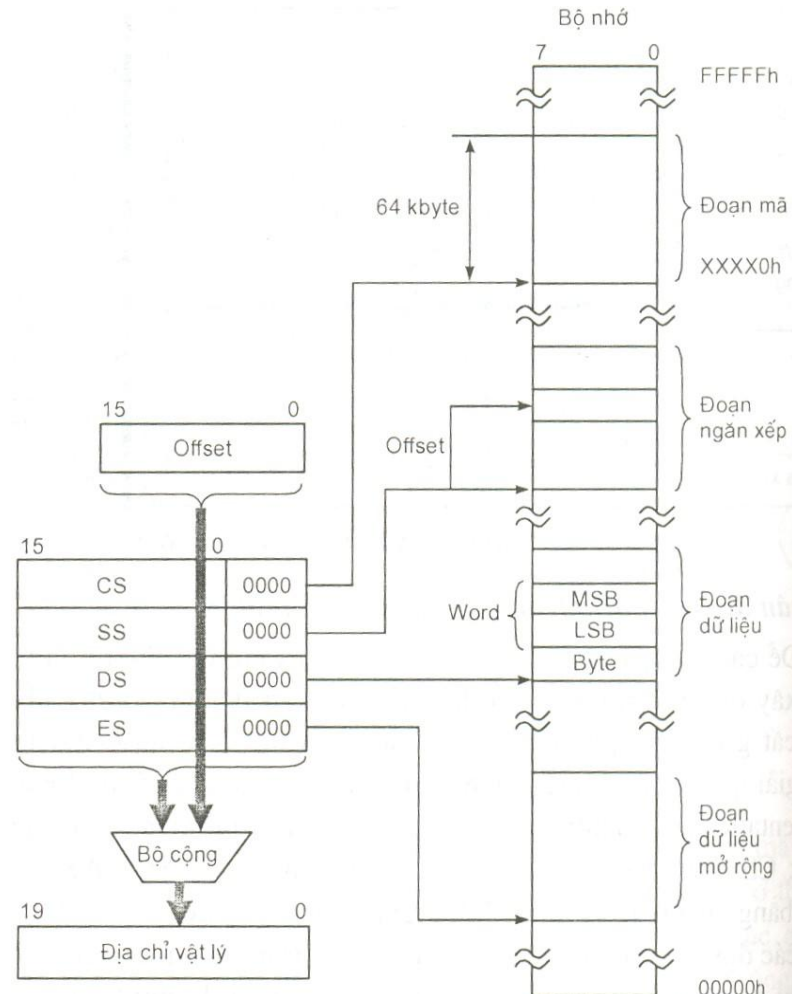
- Chứa lệnh đọc từ bộ nhớ cho EU thực hiện.
- Trong 8088, IQ có 4 bytes, còn trong 8086, IQ có 6 bytes.
- IQ là một thành phần quan trọng của cơ chế ống lệnh giúp tăng tốc độ xử lý lệnh.

4. Phân đoạn bộ nhớ trong 8086/8088

VXL 8088/8086 sử dụng 20 bit để địa chỉ hoá bộ nhớ:

- Tổng dung lượng tối đa có thể địa chỉ hoá của bộ nhớ là $2^{20} = 1\text{MB}$;
- Địa chỉ được đánh từ 00000h đến FFFFFh.

4. Phân đoạn bộ nhớ trong 8086/8088

- Bộ nhớ được chia thành các đoạn (segment):
 - Các thanh ghi đoạn (CS, DS, SS, ES) trỏ đến địa chỉ bắt đầu của các đoạn
 - Vị trí của ô nhớ trong đoạn được xác định bằng địa chỉ lệch Offset: 0000h-FFFFh
 - Địa chỉ logic đầy đủ của một ô nhớ là Segment:Offset
- Địa chỉ vật lý 20-bit của một ô nhớ được xác định bằng phép cộng giữa địa chỉ đoạn 16-bit được dịch trái 4 bít (nhân với 16) và địa chỉ lệch 16-bit.

VD: CS:IP chỉ ra địa chỉ lệnh sắp thực hiện trong đoạn mã.

Nếu CS=F000h và IP=FFF0h thì:

$$\text{CS:IP} \sim \text{F000h} \times 16 + \text{FFF0h} = \text{F0000h} + \text{FFF0h} = \text{FFFF0h}$$

5. Khái niệm về lệnh và cách mã hoá lệnh

Lệnh (instruction) là gì? Là một từ nhị phân

- Lệnh được lưu trữ trong bộ nhớ
- Lệnh được nạp vào CPU để thực hiện
- Mỗi lệnh có một nhiệm vụ cụ thể
- Các nhóm lệnh thông dụng: vận chuyển dữ liệu, điều khiển chương trình, tính toán, vv.

Các pha (phase) chính thực hiện lệnh:

- Đọc lệnh (IF: Instruction Fetch)
- Giải mã lệnh (ID: Instruction Decode)
- Thực hiện lệnh (EX: Instruction Execution)

5. Khái niệm về lệnh và cách mã hoá lệnh

Chu kỳ lệnh (instruction cycle)

Là khoảng thời gian CPU thực hiện xong 1 lệnh

Mỗi pha của lệnh gồm một số chu kỳ máy

Mỗi chu kỳ máy gồm một số chu kỳ nhịp đồng hồ

Một CK lệnh có thể gồm:

- Chu kỳ đọc lệnh
- Chu kỳ đọc bộ nhớ (dữ liệu)
- Chu kỳ ghi bộ nhớ (dữ liệu)
- Chu kỳ đọc I/O (dữ liệu)
- Chu kỳ ghi I/O (dữ liệu)
- Chu kỳ chấp nhận ngắt
- Bus rỗi

5. Khái niệm về lệnh và cách mã hoá lệnh

Dạng lệnh

- Dạng tổng quát của lệnh: 2 thành phần: mã lệnh và địa chỉ của các toán hạng
- Độ dài của từ lệnh: 8, 16, 24, 32 và 64 bit.
- Lệnh của 8086/8088 có thể có độ dài 1-6 byte

Opcode	Operands
--------	----------

Mã lệnh

Các toán hạng

Mã lệnh	Đích, Gốc
---------	-----------

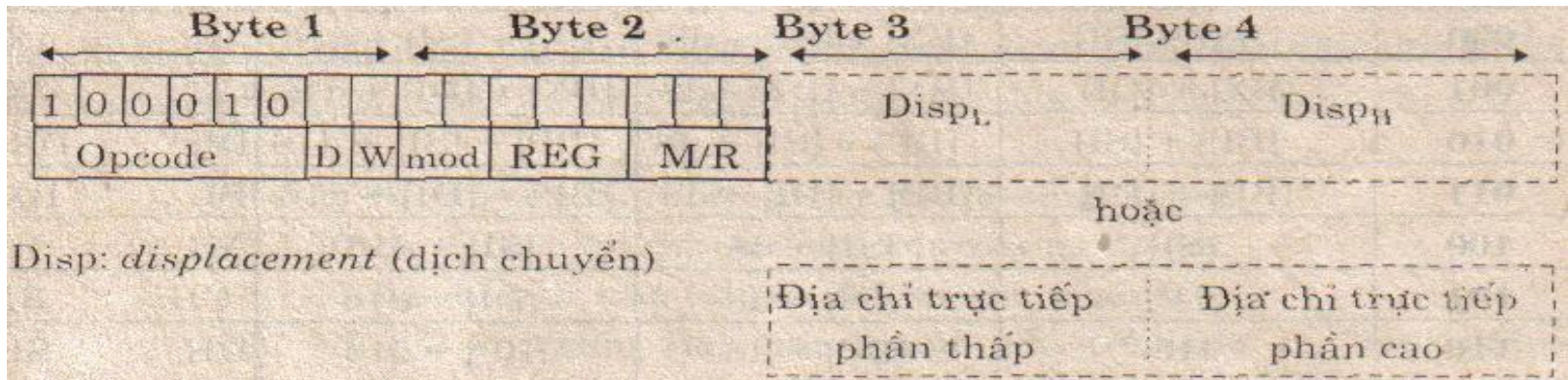
MOV	AX, 100
-----	---------

AX B 100

5. Khái niệm về lệnh và cách mã hoá lệnh

Mã hoá lệnh

- Opcode: mã lệnh gồm 6 bit; Mã lệnh của MOV là 100010
- D: bit hướng, chỉ hướng vận chuyển dữ liệu;
 - D=1: dữ liệu đi đến thanh ghi cho bởi 3bit REG - Toán hạng là ô nhớ;
 - D=0: dữ liệu đi ra từ thanh ghi cho bởi 3bit REG - Toán hạng là thanh ghi;
- W: bit chỉ độ rộng toán hạng;
 - W=0: toán hạng 1 byte (8 bit);
 - W=1: toán hạng 2 bytes (16 bit)

5. Khái niệm về lệnh và cách mã hoá lệnh

v Mã hoá lệnh

§ REG: 3 bít là mã của thanh ghi toán hạng theo hướng chuyển dữ liệu D:

- Nếu D=1, REG biểu diễn toán hạng Đích
- Nếu D=0, REG biểu diễn toán hạng Gốc

Các thanh ghi đoạn	Mã thanh ghi
CS	01
DS	11
ES	00
SS	10

Các thanh ghi		Mã thanh ghi
W=1	W=0	
AX	AL	000
BX	BL	011
CX	CL	001
DX	DL	010
SP	AH	100
DI	BH	111
BP	CH	101
SI	DH	110

5. Khái niệm về lệnh và cách mã hoá lệnh

Mã hoá lệnh

MOD (2 bit) và R/M (3 bit):
MOD và R/M kết hợp với nhau để biểu diễn các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Disp_L: khoảng dịch chuyển phần thấp

Disp_H: khoảng dịch chuyển phần cao.

MOD R/M	00	01	10	11	
				W=0	W=1
000	[BX]+[SI]	[BX]+[SI]+d8	[BX]+[SI]+d16	AL	AX
001	[BX]+[DI]	[BX]+[DI]+d8	[BX]+[DI]+d16	CL	CX
010	[BP]+[SI]	[BP]+[SI]+d8	[BP]+[SI]+d16	DL	DX
011	[BP]+[DI]	[BP]+[DI]+d8	[BP]+[DI]+d16	BL	BX
100	[SI]	[SI]+d8	[SI]+d16	AH	SP
101	[DI]	[DI]+d8	[DI]+d16	CH	BP
110	d16	[BP]+d8	[BP]+d16	DH	SI
111	[BX]	[BX]+d8	[BX]+d16	BH	DI

<

Các chế độ bộ nhớ

>

Các chế độ thanh ghi

Ghi chú:

- d8: khoảng dịch chuyển, 8 bit
- d16: khoảng dịch chuyển, 16 bit

6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ (Addressing Mode) là cách CPU tổ chức và lấy dữ liệu cho các toán hạng khi thực hiện lệnh;

Một bộ vi xử lý có thể có nhiều chế độ địa chỉ. Vi xử lý 8086/8088 có 7 chế độ địa chỉ:

1. Chế độ địa chỉ thanh ghi (Register Addressing Mode)
2. Chế độ địa chỉ tức thì (Immediate Addressing Mode)
3. Chế độ địa chỉ trực tiếp (Direct Addressing Mode)
4. Chế độ địa chỉ gián tiếp qua thanh ghi (Register Indirect Addressing Mode)
5. Chế độ địa chỉ tương đối cơ sở (Based Plus Displacement Addressing Mode)
6. Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số (Indexed Plus Displacement Addressing Mode)
7. Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số cơ sở (Based Indexed Plus Displacement Addressing Mode)

6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ thanh ghi:

Sử dụng các thanh ghi bên trong cpu như là các toán hạng để chứa dữ liệu cần thao tác.

Cả toán hạng gốc và đích đều là các thanh ghi

VD:

```
mov bx, dx;  bx <--  dx
```

```
mov ds, ax;  ds <--  ax
```

```
add al, dl;   al <-- al + dl
```

6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ tức thì:

Toán hạng đích là một thanh ghi hay một ô nhớ

Toán hạng gốc là một hằng số

VD:

```
mov cl, 200; cl <--200
```

```
mov ax, 0ff0h; ax <-- 0ff0h
```

```
mov [bx], 200; chuyển 200 vào ô nhớ có địa chỉ là DS:BX
```

6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ trực tiếp:

Một toán hạng là một hằng biểu diễn địa chỉ lệch (offset) của ô nhớ

Toán hạng còn lại có thể là thanh ghi (không được là ô nhớ)

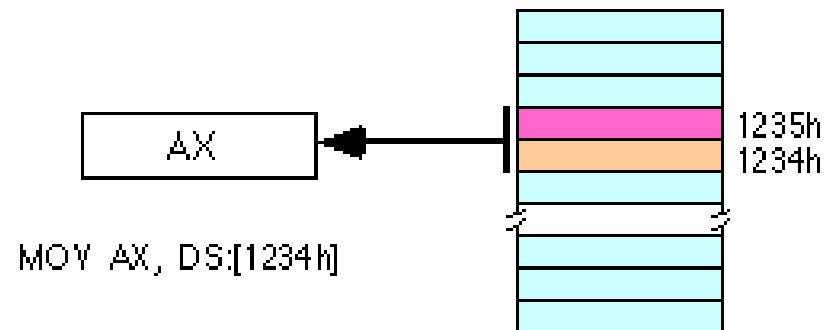
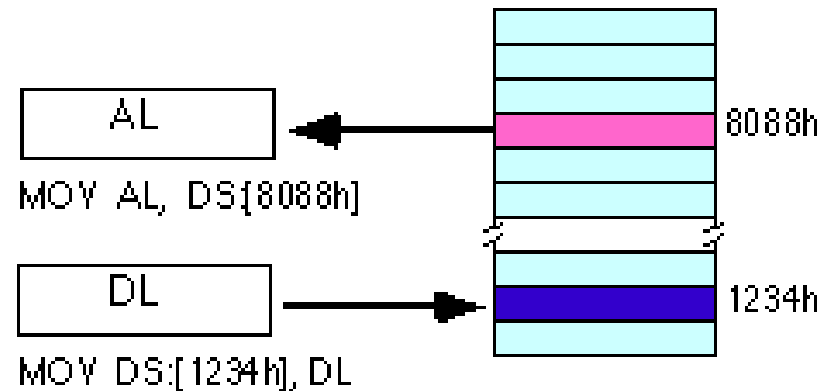
VD:

MOV AL, [8088H]

MOV [1234H], DL

MOV AX, [1234H]

DS là thanh ghi đoạn ngầm định trong chế độ địa chỉ trực tiếp.

6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ gián tiếp qua thanh ghi:

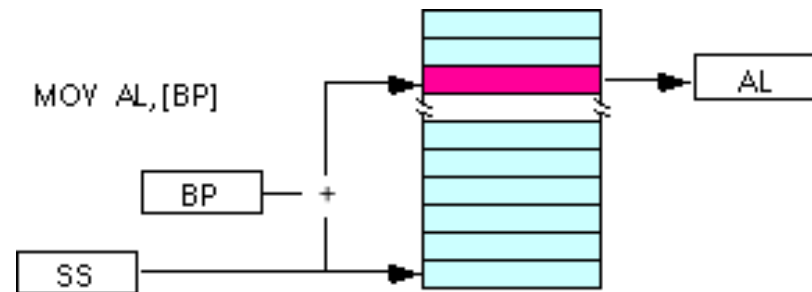
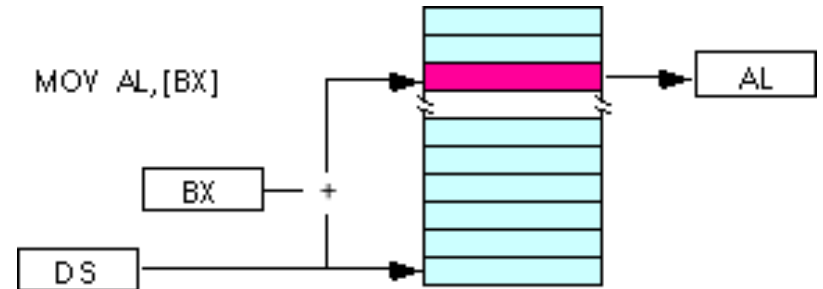
Một toán hạng là một thanh ghi chứa địa chỉ lệch của ô nhớ

Toán hạng còn lại có thể là thanh ghi

VD:

`MOV AL, [BX]; AL <-- [DS:BX]`

`MOV AL, [BP]; AL <--[SS:BP]`

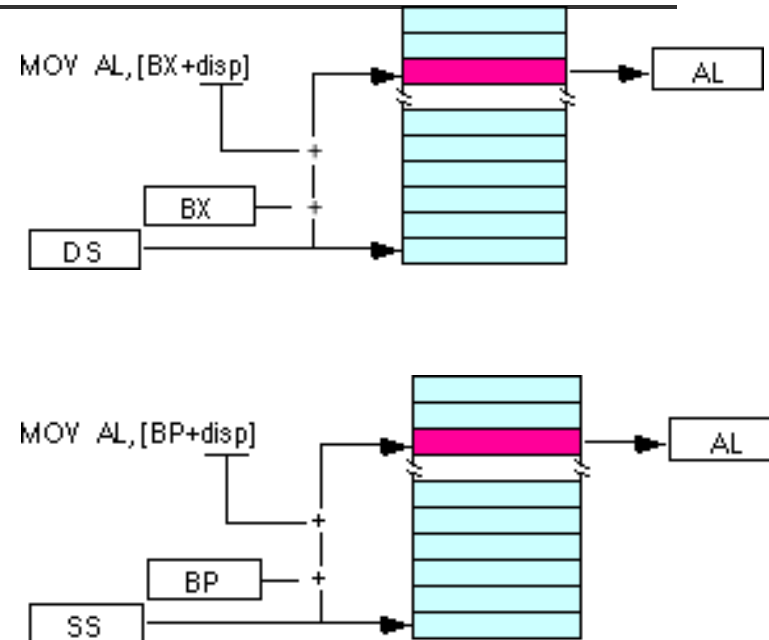
6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ tương đối cơ sở:

Một toán hạng là đ/c của ô nhớ.

- Đ/c của ô nhớ được tạo bởi việc sử dụng thanh ghi cơ sở như BX (đoạn DS) hoặc BP (đoạn SS) và một hằng số.
- Hằng số trong địa chỉ tương đối cơ sở biểu diễn các giá trị dịch chuyển (displacement) được dùng để tính địa chỉ hiệu dụng của các toán hạng trong các vùng nhớ DS và SS.

Toán hạng còn lại có thể là thanh ghi (không được là ô nhớ)

VD: `MOV AL, [BX+100]; AL ← [DS: BX+100]`

`MOV AL, [BP+200]; AL ← [SS: BP+200]`

6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số:

Một toán hạng là đ/c của ô nhớ.

- Đ/c của ô nhớ được tạo bởi việc sử dụng thanh ghi chỉ số SI hoặc DI và một hằng số.
- Hằng số trong địa chỉ tương đối chỉ số biểu diễn các giá trị dịch chuyển (displacement) được dùng để tính địa chỉ hiệu dụng của các toán hạng trong các vùng nhớ DS.

Toán hạng còn lại có thể là thanh ghi (không được là ô nhớ)

VD:

MOV AL, [SI+100]; AL \leftarrow [DS: SI+100]

MOV AL, [DI+200]; AL \leftarrow [DS: DI+200]

6. Các chế độ địa chỉ của 8086/8088

Chế độ địa chỉ tương đối chỉ số cơ sở:

Một toán hạng là đ/c của ô nhớ.

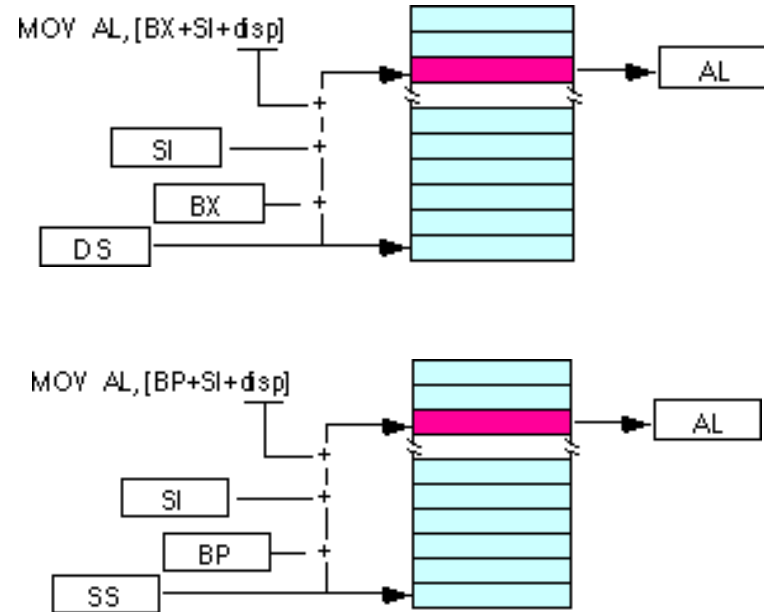
- Đ/c của ô nhớ được tạo bởi việc sử dụng các thanh ghi BX+SI/DI (đoạn DS) hoặc BP+SI/DI (đoạn SS) và một hằng số.
- Hằng số trong địa chỉ tương đối cơ sở biểu diễn các giá trị dịch chuyển (displacement) được dùng để tính địa chỉ hiệu dụng của các toán hạng trong các vùng nhớ DS và SS.

Toán hạng còn lại có thể là thanh ghi (không được là ô nhớ)

VD:

`MOV AL, [BX+SI+100]; AL ← [DS:BX+SI+100]`

`MOV AL, [BP+DI+200]; AL ← [SS:BP+DI+200]`

Ánh xạ ngầm định giữa thanh ghi đoạn và lệnh

Quan hệ ngầm định giữa các thanh ghi đoạn và các thanh ghi lệnh:

Thanh ghi đoạn	CS	DS	ES	SS
Thanh ghi lệnh	IP	SI, DI, BX	DI	SP, BP

Địa chỉ ngầm định:

MOV AL, [BX]; AL β [DS:BX]

MOV [SI+300], AH; [DS:SI+300] β AH

Địa chỉ tường minh (đầy đủ):

MOV AL, ES:[BX]; AL β [ES:BX]

MOV SS:[SI+300], AH; [SS:SI+300] β AH

7. Phân loại tập lệnh của vi xử lý

Tập lệnh phức hợp (CISC) và tập lệnh giảm thiểu (RISC)

CISC (Complex Instruction Set Computers)

- Hỗ trợ tập lệnh phong phú -> giảm lượng mã chương trình
- Tập lệnh lớn -> khó tối ưu hoá cho chương trình dịch
- Các lệnh có độ dài và thời gian thực hiện khác nhau -> giảm hiệu năng của cơ chế ống lệnh (pipeline)

RISC (Reduced Instruction Set Computers)

- Tập lệnh tối thiểu: số lượng lệnh, các chế độ đ/c khuôn dạng lệnh và thời gian thực hiện
- Tăng được hiệu năng của cơ chế ống lệnh (pipeline)
- Dễ tối ưu hoá trong chương trình dịch
- Chương trình thường dài, cần nhiều bộ nhớ và tăng thời gian truy cập bộ nhớ

7. Phân loại tập lệnh của vi xử lý

Phân loại tập lệnh của vi xử lý họ CISC

Vận chuyển DL

Số học nguyên và logic

Dịch và quay

Chuyển điều khiển

Xử lý bit

Điều khiển hệ thống

Thao tác dấu phẩy động

Các lệnh của các đơn vị chức năng đặc biệt

8. Mô tả tập lệnh của 8086/8088

Các lệnh vận chuyển dữ liệu: vận chuyển dữ liệu giữa:

 thanh ghi – thanh ghi;

 thanh ghi–ô nhớ;

 thanh ghi – thiết bị vào ra.

Các lệnh:

 MOV

 LODSB, LODSW, STOSB, STOSW

 MOVSB, MOVSW

 IN, OUT

Các lệnh vận chuyển dữ liệu không ảnh hưởng đến các cờ trạng thái của thanh ghi cờ

8. Mô tả tập lệnh của 8086/8088

Lệnh MOV:

Dạng lệnh: MOV Đích, Gốc; Đích \leftarrow Gốc

Ý nghĩa: chuyển (sao chép) dữ liệu từ Gốc sang Đích

Lưu ý: hai toán hạng Đích và Gốc phải tương thích về kích cỡ

Ví dụ: MOV AL, 100; AL \leftarrow 100

 MOV [BX], AH; [DS:BX] \leftarrow AH

 MOV DS, AX; DS \leftarrow AX

8. Mô tả tập lệnh của 8086/8088

Lệnh LODSB, LODSW:

Dạng lệnh: LODSB; $AL \leftarrow [DS: SI]$

$SI \leftarrow SI \pm 1$

 LODSW; $AX \leftarrow [DS: SI]$

$SI \leftarrow SI \pm 2$

Ý nghĩa: Nạp nội dung ô nhớ có địa chỉ chứa trong SI thuộc đoạn DS vào thanh ghi AL/AX và tăng hoặc giảm nội dung của SI. Nếu $DF = 0 \rightarrow$ tăng, $DF = 1 \rightarrow$ giảm.

Ví dụ: MOV SI, 1000; $SI \leftarrow 1000$

 MOV [DS:SI], 200; $[DS:SI] \leftarrow 200$

 CLD; $DF \leftarrow 0$

 LODSB; $AL \leftarrow 200; SI \leftarrow SI + 1$

8. Mô tả tập lệnh của 8086/8088

Lệnh STOSB, STOSW:

§ Dạng lệnh: STOSB; $[ES: DI] \leftarrow AL$

$DI \leftarrow DI \pm 1$

STOSW; $[ES: DI] \leftarrow AX$

$DI \leftarrow DI \pm 2$

§ Ý nghĩa: Lưu nội dung thanh ghi AL/AX vào ô nhớ có địa chỉ chứa trong DI thuộc đoạn ES và tăng hoặc giảm nội dung của DI. Nếu $DF = 0 \leftarrow$ tăng, $DF = 1 \leftarrow$ giảm.

§ Ví dụ: MOV DI, 1000; $DI \leftarrow 1000$

MOV AL, 200; $AL \leftarrow 200$

CLD; $DF \leftarrow 0$

STOSB; $[ES:DI] \leftarrow AL ; DI \leftarrow DI + 1$

8. Mô tả tập lệnh của 8086/8088

Lệnh MOVSB, MOVSW:

Dạng lệnh:	MOVSB;	$[ES:DI] \leftarrow [DS: SI]$ $SI \leftarrow SI \pm 1; \quad DI \leftarrow DI \pm 1$
	MOVSW;	$[ES:DI] \leftarrow [DS: SI]$ $SI \leftarrow SI \pm 2; \quad DI \leftarrow DI \pm 2$

Ý nghĩa: Chuyển nội dung ô nhớ tại địa chỉ DS:SI vào ô nhớ có địa chỉ ES:DI và tăng hoặc giảm nội dung của SI và DI. Nếu $DF = 0 \leftarrow$ tăng, $DF = 1 \leftarrow$ giảm.

Ví dụ:	MOV SI, 1000;	$SI \leftarrow 1000$
	MOV DI, 2000;	$DI \leftarrow 2000$
	CLD;	$DF \leftarrow 0$
	MOVSB;	$[ES:DI] \leftarrow [DS: SI]$

8. Tập lệnh - Các lệnh vận chuyển dữ liệu

Lệnh IN:

Dạng lệnh: IN <thanh ghi>, <địa chỉ cổng vào>

Ý nghĩa: đọc dữ liệu từ <địa chỉ cổng vào> lưu vào <thanh ghi>.

Có thể dùng giá trị số trực tiếp trong lệnh nếu <địa chỉ cổng vào> nằm trong khoảng 00-FFh;

Nếu <địa chỉ cổng vào> lớn hơn FFh, địa chỉ cổng cần được lưu vào thanh ghi DX.

Ví dụ: IN AL, 0F8H; AL \leftarrow (0F8h)

MOV DX, 02F8H

IN AL, DX; AL \leftarrow (DX)

8. Tập lệnh - Các lệnh vận chuyển dữ liệu

Lệnh OUT:

Dạng lệnh: OUT <địa chỉ cổng ra>, <Gốc>

Ý nghĩa: Lưu dữ liệu từ Gốc ra <địa chỉ cổng ra>.

Có thể dùng giá trị số trực tiếp trong lệnh nếu <địa chỉ cổng ra> nằm trong khoảng 00-FFh;

Nếu <địa chỉ cổng ra> lớn hơn FFh, địa chỉ cổng cần được lưu vào thanh ghi DX.

Ví dụ: OUT 0F8H, AL; (0F8h) ← AL
 MOV DX, 02F8H
 OUT DX, AL; (DX) ← AL

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Là các lệnh thực hiện các phép toán số học: cộng (ADD), trừ (SUB), nhân (MUL) và chia (DIV);

Lệnh ADD – cộng các số nguyên:

Dạng lệnh: $\text{ADD } \langle \text{Đích} \rangle, \langle \text{Gốc} \rangle; \text{Đích} \leftarrow \text{Đích} + \text{Gốc}$

Ý nghĩa: Lấy Gốc cộng với Đích, kết quả lưu vào Đích

Lệnh ADD ảnh hưởng đến các cờ: C, Z, S, P, O, A

Ví dụ: $\text{ADD AX, BX; AX} \leftarrow \text{AX} + \text{BX}$

$\text{ADD AL, 10; AL} \leftarrow \text{AL} + 10$

$\text{ADD [BX], AL; [DS:BX]} \leftarrow \text{[DS:BX]} + \text{AL}$

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Lệnh SUB – trừ các số nguyên:

Dạng lệnh: SUB <Đích>, <Gốc>; Đích \leftarrow Đích - Gốc

Ý nghĩa: Lấy Đích trừ Gốc, kết quả lưu vào Đích

Lệnh SUB ảnh hưởng đến các cờ: C, Z, S, P, O, A

Ví dụ: SUB AX, BX; AX \leftarrow AX - BX

 SUB AL, 10; AL \leftarrow AL - 10

 SUB [BX], AL; [DS:BX] \leftarrow [DS:BX] - AL

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Lệnh MUL – nhân các số nguyên:

Dạng lệnh: MUL <Gốc>;

Gốc phải là một thanh ghi hoặc địa chỉ ô nhớ

Ý nghĩa:

- Nếu Gốc là 8 bit: $AX \leftarrow AL * \text{Gốc}$
- Nếu Gốc là 16 bit: $AX \leftarrow AX * \text{Gốc}$

Lệnh MUL ảnh hưởng đến các cờ: Z, S, P

Ví dụ: tính $10 * 30$

MOV AL, 10; $AL \leftarrow 10$

MOV BL, 30; $BL \leftarrow 30$

MUL BL; $AX \leftarrow AL * BL$

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Lệnh DIV – chia các số nguyên:

Dạng lệnh: DIV <Gốc>;

Gốc phải là một thanh ghi hoặc địa chỉ ô nhớ

Ý nghĩa:

- Nếu Gốc là 8 bit: AX : Gốc; AL chứa thương và AH chứa phần dư
- Nếu Gốc là 16 bit: AX : Gốc; AX chứa thương và DX chứa phần dư

Lệnh DIV ảnh hưởng đến các cờ: Z, S, P

Ví dụ: tính $100 : 30$

MOV AX, 100; AX \leftarrow 100

MOV BL, 30; BL \leftarrow 30

DIV BL; AX : BL; AL = 3, AH = 10

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Các lệnh logic: NOT (phủ định), AND (và), OR (hoặc) và XOR (hoặc loại trừ). Bảng giá trị của các phép toán logic:

X	Y	NOT	AND	OR	XOR
0	0	1	0	0	0
0	1	1	0	1	1
1	0	0	0	1	1
1	1	0	1	1	0

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Lệnh NOT

Dạng: NOT <Đích>

Ý nghĩa: Đảo các bit của toán hạng Đích

Lệnh NOT ảnh hưởng đến các cờ: Z, S, P

VD:

MOV AL, 80H; 80H = 1000 0000B

NOT AL; 7FH = 0111 1111B

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Lệnh AND

Dạng: AND <Đích>, <Gốc>

Ý nghĩa: Nhân các cặp bit của 2 toán hạng Đích, Gốc, kết quả chuyển vào Đích

Lệnh AND ảnh hưởng đến các cờ: Z, S, P

VD: AND có thể được dùng để xoá một hoặc một số bit

Xoá bit thứ 3 của thanh ghi AL (0-7)

AND AL, F7H; F7H = 1111 0111B

Xoá 4 bit phần cao của thanh ghi AL (0-7)

AND AL, 0FH; 0FH = 0000 1111B

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Lệnh OR

Dạng: OR <Đích>, <Gốc>

Ý nghĩa: Cộng các cặp bit của 2 toán hạng Đích, Gốc, kết quả chuyển vào Đích

Lệnh OR ảnh hưởng đến các cờ: Z, S, P

VD: OR có thể được dùng để lập một hoặc một số bit lập bit thứ 3 của thanh ghi AL (0-7)

OR AL, 08H; 08H = 0000 1000B

lập bit thứ 7 của thanh ghi AL (0-7)

OR AL, 80H; 80H = 1000 0000B

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Lệnh XOR

Dạng: XOR <Đích>, <Gốc>

Ý nghĩa: Cộng đảo các cặp bit của 2 toán hạng Đích, Gốc, kết quả chuyển vào Đích

Lệnh XOR ảnh hưởng đến các cờ: Z, S, P

VD: Dùng XOR để xoá nội dung của thanh ghi/ô nhớ
xoá thanh ghi AL

XOR AL, AL; AL β 0

xoá thanh ghi BX

XOR BX, BX; BX β 0

8. Tập lệnh - Các lệnh số học

Gồm các lệnh:

Dịch trái: SHL (Shift Left)

Dịch phải: SHR (Shift Right)

Quay trái: ROL (Rotate Left)

Quay phải: ROR (Rotate Right)

Các lệnh dịch thường được dùng để thay cho phép nhân (dịch trái) và thay cho phép chia (dịch phải)

Các lệnh dịch và quay còn có thể được sử dụng khi cần xử lý từng bit.

8. Tập lệnh - Các lệnh dịch và quay

Lệnh dịch trái SHL

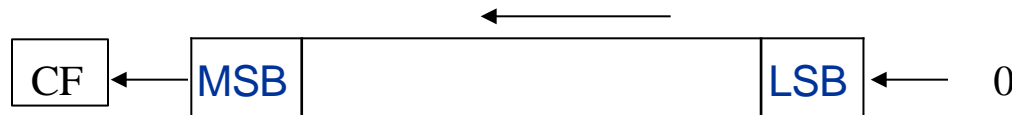
Dạng: SHL <Đích>, 1
 SHL <Đích>, CL

Ý nghĩa: Dịch trái một bit hoặc dịch trái số bit lưu trong thanh ghi CL nếu số bit cần dịch lớn hơn 1.

- MSB (Most Significant Bit) chuyển sang cờ nhớ CF
- 0 được điền vào LSB (Least Significant Bit)
- Các bit giữa MSB và LSB được dịch sang trái 1 bit

VD:

MOV AL, 08H;	0000 1000B (8)
SHL AL, 1;	0001 0000B (16)
MOV CL, 2	
SHL AL, CL;	0100 0000B (64)

8. Tập lệnh - Các lệnh dịch và quay

Lệnh dịch phải SHR

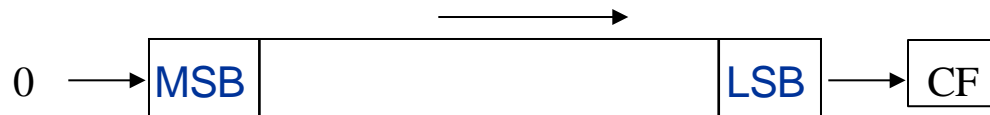
Dạng: SHR <Đích>, 1
 SHR <Đích>, CL

Ý nghĩa: Dịch phải một bit hoặc dịch phải số bit lưu trong thanh ghi CL nếu số bit cần dịch lớn hơn 1.

- LSB (Least Significant Bit) chuyển sang cờ nhớ CF
- 0 được điền vào MSB (Most Significant Bit)
- Các bit giữa MSB và LSB được dịch sang phải 1 bit

VD:

MOV AL, 80H;	1000 0000B (128)
SHR AL, 1;	0100 0000B (64)
MOV CL, 2	
SHR AL, CL;	0001 0000B (16)

8. Tập lệnh - Các lệnh dịch và quay

Lệnh quay trái ROL

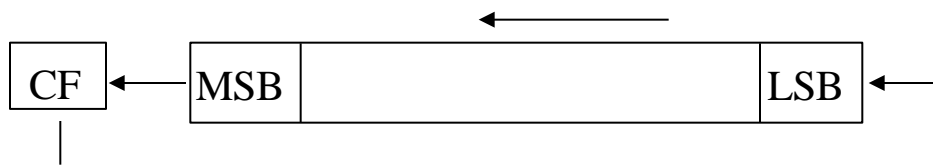
Dạng: ROL <Đích>, 1
 ROL <Đích>, CL

Ý nghĩa: Quay trái một bit hoặc quay trái số bit lưu trong thanh ghi CL nếu số bit cần quay lớn hơn 1.

- MSB (Most Significant Bit) chuyển sang cờ nhớ CF
- MSB được chuyển đến LSB (Least Significant Bit)
- Các bit giữa MSB và LSB được dịch sang trái 1 bit

VD:

MOV AL, 88H;	1000 1000B
ROL AL, 1;	0001 0001B
MOV CL, 2	
ROL AL, CL;	0100 0100B

8. Tập lệnh - Các lệnh dịch và quay

Lệnh quay phải ROR

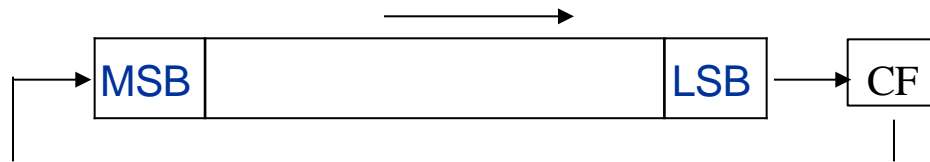
Dạng: ROR <Đích>, 1
 ROR <Đích>, CL

Ý nghĩa: Quay phải một bit hoặc quay phải số bit lưu trong thanh ghi CL nếu số bit cần quay lớn hơn 1.

- LSB (Least Significant Bit) chuyển sang cờ nhớ CF
- LSB được chuyển đến MSB (Most Significant Bit)
- Các bit giữa MSB và LSB được dịch sang phải 1 bit

VD:

MOV AL, 88H;	1000 1000B
ROR AL, 1;	0100 0100B
MOV CL, 2	
ROR AL, CL;	0001 0001B

8. Tập lệnh - Các lệnh dịch và quay

Các lệnh chuyển điều khiển (program flow control instructions) là các lệnh làm thay đổi trật tự thực hiện chương trình;

Gồm các lệnh:

- Lệnh nhảy không điều kiện JMP

- Lệnh nhảy có điều kiện JE, JZ, JNE, JNZ, JL, JLE, JG, JGE, ...

- Lệnh lặp LOOP, LOOPE, LOOPZ

- Lệnh gọi thực hiện chương trình con CALL

- Lệnh trở về từ chương trình con RET

8. Tập lệnh - Các lệnh chuyển điều khiển

Lệnh nhảy không điều kiện JMP

Dạng lệnh: JMP <nhãn>

Ý nghĩa: chuyển đến thực hiện lệnh nằm ngay sau <nhãn>

<nhãn> là một tên được đặt trước một lệnh, phân cách bằng dấu hai chấm (:).

Khoảng nhảy của JMP có thể là ngắn (-128 : +127), gần (-32768 : +32767) và xa (sử dụng địa chỉ đầy đủ CS:IP).

VD:

START:

ADD AX, BX

SUB BX,1

.....

JMP START ; chuyển đến thực hiện lệnh nằm sau nhãn START

8. Tập lệnh - Các lệnh chuyển điều khiển

Lệnh nhảy có điều kiện JE, JZ, JNE, JNZ, JL, JG

Dạng lệnh:

JE <nhãn> : nhảy nếu bằng nhau

JZ <nhãn> : nhảy nếu kết quả bằng 0

JNE <nhãn> : nhảy nếu không bằng nhau

JNZ <nhãn> : nhảy nếu kết quả khác 0

JL <nhãn> : nhảy nếu bé hơn

JLE <nhãn> : nhảy nếu bé hơn hoặc bằng

JG <nhãn> : nhảy nếu lớn hơn

JGE <nhãn> : nhảy nếu lớn hơn hoặc bằng

Khoảng nhảy của các lệnh nhảy có điều kiện là ngắn (-128 : +127).

8. Tập lệnh - Các lệnh chuyển điều khiển

Lệnh nhảy có điều kiện JE, JZ, JNE, JNZ, JL, JG

VD: viết đoạn chương trình tính tổng các số từ 1-20

MOV AX, 0 ; AX chứa tổng

MOV BX, 20 ; đặt giá trị cho biến đếm BX

START:

ADD AX, BX ; cộng dồn

SUB BX, 1 ; giảm biến đếm

JZ STOP ; dừng nếu BX = 0

JMP START ; quay lại vòng lặp tiếp

STOP:

8. Tập lệnh - Các lệnh chuyển điều khiển

Lệnh lặp LOOP

Dạng lệnh: LOOP <nhãn>

Ý nghĩa: chuyển đến thực hiện lệnh nằm ngay sau <nhãn> nếu giá trị trong thanh ghi CX khác 0. Tự động giảm giá trị của CX 1 đơn vị khi thực hiện.

VD: viết đoạn chương trình tính tổng các số từ 1-20

MOV AX, 0	; AX chứa tổng
MOV CX, 20	; đặt giá trị cho biến đếm CX
START:	; cộng dồn
ADD AX, CX	; kiểm tra CX, nếu CX=0 à dừng
LOOP START	; nếu CX khác 0: $CX \leftarrow CX-1$ và quay lại
	; bắt đầu vòng lặp mới từ vị trí của START

8. Tập lệnh - Các lệnh chuyển điều khiển

Lệnh CALL và RET

Dạng lệnh:

- CALL <tên chương trình con>: gọi thực hiện chương trình con
- RET : trở về từ chương trình con; thường đặt ở cuối chương trình con

VD:

CALL GIAITHUA ; gọi thực hiện chương trình con GIAITHUA

.....

; phần mã của chương trình con

GIAITHUA PROC ; bắt đầu mã CT con

.....

RET ; trở về chương trình gọi

GIAITHUA ENDP ; kết thúc mã CT con

8. Tập lệnh - Các lệnh xử lý bit

Gồm nhóm các lệnh xử lý một số bit (D, C, I) của thanh ghi cờ FR;

Các lệnh lập cờ (đặt bit cờ bằng 1)

STD: lập cờ hướng D

STC: lập cờ nhớ C STI:

lập cờ ngắt I

Các lệnh xoá cờ (đặt bit cờ bằng 0)

CLD: xoá cờ hướng D

CLC: xoá cờ nhớ C

CLI: xoá cờ ngắt I

8. Tập lệnh - Các lệnh điều khiển hệ thống

Gồm 2 lệnh:

Lệnh NOP (No Operation):

- NOP không thực hiện nhiệm vụ cụ thể, chỉ tiêu tốn thời gian bằng 1 chu kỳ lệnh

Lệnh HLT (Halt)

- HLT dừng việc thực hiện chương trình

8. Tập lệnh – Một số lệnh khác

Lệnh tăng INC

Dạng: INC <Đích> ; Đích \leftarrow Đích + 1

Lệnh giảm DEC

Dạng: DEC <Đích> ; Đích \leftarrow Đích - 1

Lệnh so sánh CMP

Dạng: CMP <Đích>, <Gốc>

Ý nghĩa: Tính toán Đích - Gốc, kết quả chỉ dùng cập nhật các bit cờ trạng thái, không lưu vào Đích:

Trường hợp	C	Z	S
Đích > Gốc	0	0	0
Đích = Gốc	0	1	0
Đích < Gốc	1	0	1

8. Tập lệnh – Một số lệnh khác

Lệnh PUSH – đẩy dữ liệu vào ngăn xếp

Dạng: PUSH <Gốc>

Ý nghĩa: Nạp Gốc vào đỉnh ngăn xếp; Gốc phải là toán hạng 2 bytes.

Diễn giải:

$SP \leftarrow SP + 2$; tăng con trỏ ngăn xếp SP

$\{SP\} \leftarrow \text{Gốc}$; nạp dữ liệu vào ngăn xếp

VD: PUSH AX

Lệnh POP – lấy dữ liệu ra khỏi ngăn xếp

Dạng: POP <Đích>

Ý nghĩa: Lấy dữ liệu từ đỉnh ngăn xếp lưu vào Đích; Đích phải là toán hạng 2 bytes. Diễn giải:

$\text{Đích} \leftarrow \{SP\}$; lấy dữ liệu ra khỏi ngăn xếp

$SP \leftarrow SP - 2$; giảm con trỏ ngăn xếp SP

VD: POP BX

8. Tập lệnh – Một số lệnh khác

Lệnh NEG – đảo dấu giá trị của toán hạng

Dạng: NEG <Đích>

Ý nghĩa: Đảo dấu giá trị lưu trong Đích

VD: MOV AX, 1000; $AX \leftarrow 1000$

 NEG AX; $AX \leftarrow -(AX) = -1000$

Lệnh XCHG – Tráo đổi giá trị hai toán hạng

Dạng: XCHG <Operand1>, <Operand2>

Ý nghĩa: Tráo đổi giá trị hai toán hạng <Operand1> và <Operand2>

VD: MOV BX, 100

 MOV AX, 200

 XCHG AX, BX; $AX \leftarrow 100, BX \leftarrow 200$

8. Tập lệnh – Một số lệnh khác

- Lệnh REP – lặp việc thực hiện các lệnh MOVSB, MOVSW, LODSB, LODSW, STOSB, STOSW một số lần – số lần lưu trong thanh ghi CX.
 - Dạng: REP <Lệnh cần lặp>
 - Ý nghĩa: Lặp CX lần việc thực hiện một lệnh khác
 - VD: MOV SI, 1000; Đặt địa chỉ nguồn
 MOV DI, 2000; Đặt địa chỉ đích
 MOV CX, 10; Đặt số lần lặp cho REP
REP MOVSB; Thực hiện MOVSB 10 lần: chuyển nội dung 10 ô nhớ bắt đầu từ DS:SI sang 10 ô nhớ bắt đầu từ ES:DI

8. Tập lệnh – Một số lệnh khác

Lệnh INT – Triệu gọi dịch vụ ngắt

Dạng: INT <Số hiệu ngắt>

Ý nghĩa: Gọi thực hiện chương trình con phục vụ ngắt tương ứng với <Số hiệu ngắt>

VD: MOV AH, 4Ch; Nạp hàm 4Ch
 INT 21h; Gọi ngắt DOS số 21h

LẬP TRÌNH HỢP NGỮ VỚI 8086/8088

NỘI DUNG CHÍNH

1. Giới thiệu về hợp ngữ
2. Cú pháp của chương trình hợp ngữ
3. Dữ liệu cho chương trình hợp ngữ
4. Biến và hằng
5. Khung chương trình hợp ngữ
6. Các cấu trúc điều khiển
7. Giới thiệu phần mềm mô phỏng emu8086
8. Một số ví dụ
9. Chương trình con
10. Marco
11. Giới thiệu thiết bị ảo – Đèn giao thông

3.1. Giới thiệu về hợp ngữ

- ❖ Hợp ngữ (Assembler) là ngôn ngữ lập trình bậc thấp, chỉ cao hơn ngôn ngữ máy;
- ❖ Hợp ngữ là ngôn ngữ gắn liền với các dòng vi xử lý (processor specific).
 - Các lệnh dùng trong hợp ngữ là lệnh của VXL
 - Chương trình hợp ngữ viết cho một VXL có thể không hoạt động trên VXL khác.
- ❖ Chương trình hợp ngữ khi dịch ra mã máy có kích thước nhỏ gọn, chiếm ít không gian nhớ.
- ❖ Hợp ngữ thường được sử dụng để viết:
 - Các trình điều khiển thiết bị
 - Các môđun chương trình cho vi điều khiển
 - Một số môđun trong nhân HĐH (đòi hỏi kích thước nhỏ gọn và tốc độ cao)

3.2. Cú pháp của chương trình hợp ngữ

- ❖ Trong chương trình hợp ngữ, mỗi lệnh được đặt trên một dòng – dòng lệnh;
- ❖ Lệnh có 2 dạng:
 - Lệnh thật: là các lệnh gọi nhớ của VXL
 - VD: MOV, SUB, ADD,...
 - Khi dịch, lệnh gọi nhớ được dịch ra mã máy
 - Lệnh giả: là các hướng dẫn chương trình dịch
 - VD: MAIN PROC, .DATA, END MAIN,...
 - Khi dịch, lệnh giả không được dịch ra mã máy mà chỉ có tác dụng định hướng cho chương trình dịch.
- ❖ Không phân biệt chữ hoa hay chữ thường trong các dòng lệnh hợp ngữ khi được dịch.

3.2. Cú pháp của chương trình hợp ngữ

❖ Cấu trúc dòng lệnh hợp ngữ:

[Tên] [Mã lệnh] [Các toán hạng] [Chú giải]

START: MOV AH, 100 ; Chuyển 100 vào thanh ghi AH

❖ Các trường của dòng lệnh:

■ Tên:

- Là nhãn, tên biến, hằng hoặc thủ tục. Sau nhãn là dấu hai chấm (:)
- Các tên sẽ được chương trình dịch gán địa chỉ ô nhớ.
- Tên chỉ có thể gồm các chữ cái, chữ số, dấu gạch dưới và phải bắt đầu bằng 1 chữ cái

■ Mã lệnh: có thể gồm lệnh thật và giả

3.2. Cú pháp của chương trình hợp ngữ

❖ Các trường của dòng lệnh:

- Toán hạng:
 - Số lượng toán hạng phụ thuộc vào lệnh cụ thể
 - Có thể có 0, 1 và 2 toán hạng.
- Chú giải:
 - Là chú thích cho dòng lệnh
 - Bắt đầu bằng dấu chấm phẩy (;)

START: MOV	AH, 100	; Chuyển 100 vào thanh ghi AH
↑	↑	↑
Tên	Mã lệnh Toán hạng	Chú giải

3.3. Dữ liệu cho chương trình hợp ngữ

❖ Dữ liệu số:

- Thập phân: 0-9
- Thập lục phân: 0-9, A-F
 - Bắt đầu bằng 1 chữ (A-F) thì thêm 0 vào đầu
 - Thêm ký hiệu H (Hexa) ở cuối
 - VD: 80H, 0F9H
- Nhị phân: 0-1
 - Thêm ký hiệu B (Binary) ở cuối
 - VD: 0111B, 1000B

❖ Dữ liệu ký tự:

- Bao trong cặp nháy đơn hoặc kép
- Có thể dùng ở dạng ký tự hoặc mã ASCII
 - 'A' = 65, 'a' = 97

3.4. Hằng và biến

❖ Hằng (constant):

- Là các đại lượng không thay đổi giá trị
- Hai loại hằng:
 - Hằng giá trị: ví dụ 100, 'A'
 - Hằng có tên: ví dụ MAX_VALUE
- Định nghĩa hằng có tên:
<Tên hằng> EQU <Giá trị>

VD:

MAX	EQU	100
ENTER	EQU	13
ESC	EQU	27

3.4. Hằng và biến

❖ Biến (variable):

- Là các đại lượng có thể thay đổi giá trị
- Các loại biến:
 - Biến đơn
 - Biến mảng
 - Biến chuỗi ký tự
- Khi dịch biến được chuyển thành địa chỉ ô nhớ

3.4. Hằng và biến

❖ Định nghĩa biến đơn:

Tên biến	DB	Giá trị khởi đầu: Định nghĩa biến byte
Tên biến	DW	Giá trị khởi đầu: Định nghĩa biến word
Tên biến	DD	Giá trị khởi đầu: Định nghĩa biến double word

Ví dụ:

X	DB	10	; Khai báo biến X và khởi trị 10
Y	DW	?	; Khai báo biến Y và không khởi trị
Z	DD	1000	; Khai báo biến X và khởi trị 1000

3.4. Hằng và biến

❖ Định nghĩa biến mảng:

Tên mảng DB D/s giá trị khởi đầu

Tên mảng DB Số phần tử Dup(Giá trị khởi đầu)

Tên mảng DB Số phần tử Dup(?)

Định nghĩa tương tự cho các kiểu DW và DD

Ví dụ:

X DB 10, 2, 5, 6, 1 ; Khai báo mảng X gồm 5 phần tử có khởi trị

Y DB 5 DUP(0) ; Khai báo mảng Y gồm 5 phần tử khởi trị 0

Z DB 5 DUP(?) ; Khai báo mảng Z gồm 5 phần tử không khởi trị

3.4. Hằng và biến

- ❖ Định nghĩa biến chuỗi ký tự: có thể được định nghĩa như một chuỗi ký tự hoặc một mảng các ký tự

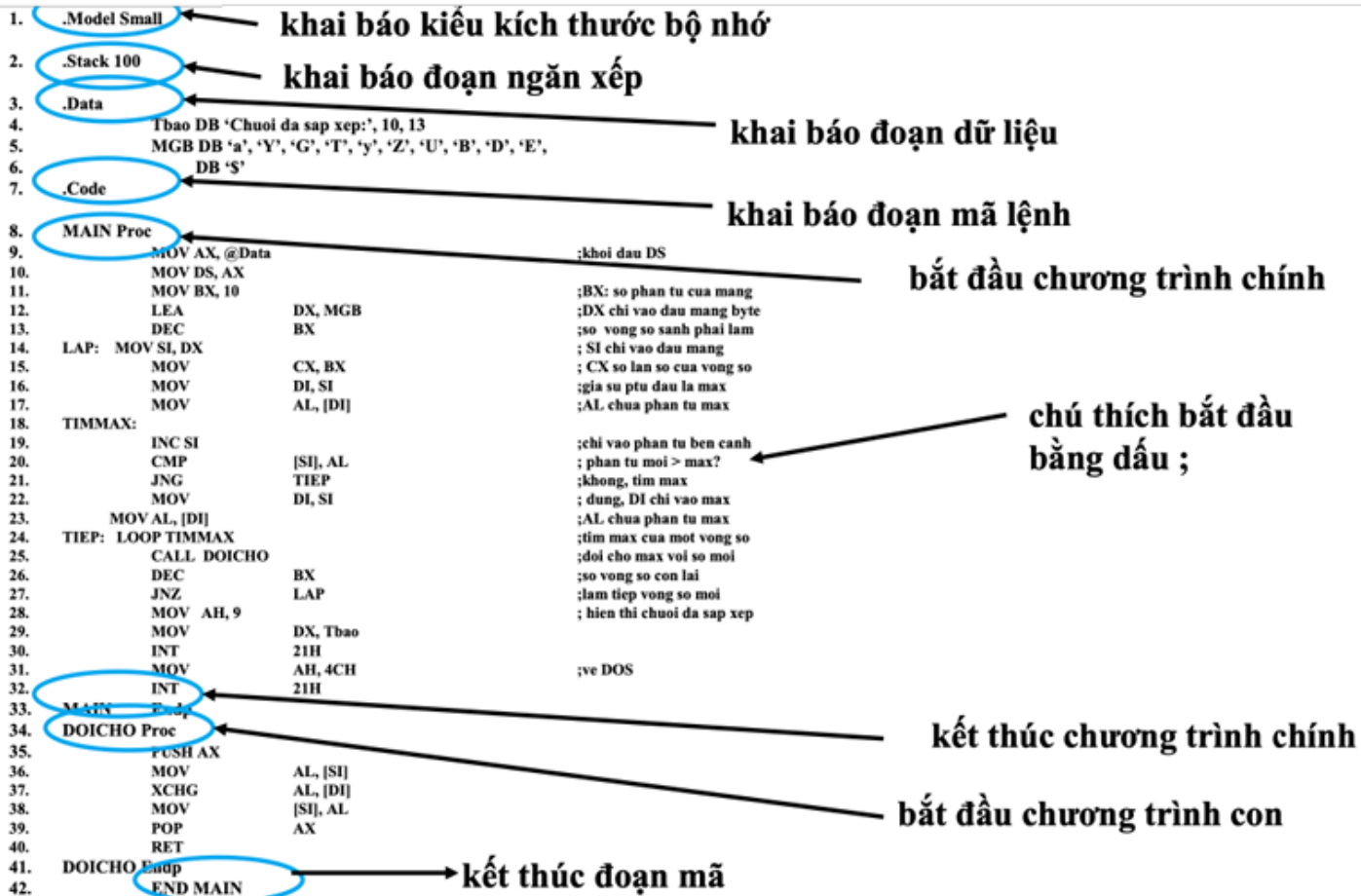
Ví dụ:

str1 DB 'string'

str2 DB 73H, 74H, 72H, 69H, 6EH, 67H

str3 DB 73H, 74H, 'r', 'i', 69H, 6EH, 67H

3.5. Khung chương trình hợp ngữ

3.5. Khung chương trình hợp ngữ

❖ Khai báo qui mô sử dụng bộ nhớ:

.Model <Kiểu kích thước bộ nhớ>

❖ Các kiểu kích thước bộ nhớ:

- Tiny (hẹp): mã lệnh và dữ liệu gói gọn trong một đoạn
- Small (nhỏ): mã lệnh gói gọn trong một đoạn, dữ liệu gói gọn trong một đoạn
- Medium (vừa): mã lệnh không gói gọn trong một đoạn, dữ liệu gói gọn trong một đoạn
- Compact (gọn): mã lệnh gói gọn trong một đoạn, dữ liệu không gói gọn trong một đoạn
- Large (lớn): mã lệnh không gói gọn trong một đoạn, dữ liệu không gói gọn trong một đoạn, không có mảng lớn hơn 64K
- Huge (rất lớn): mã lệnh không gói gọn trong một đoạn, dữ liệu không gói gọn trong một đoạn, có mảng lớn hơn 64K.

3.5. Khung chương trình hợp ngữ

❖ Khai báo đoạn ngăn xếp:

.Stack <Kích thước ngăn xếp>

VD:

.Stack 100H; khai báo kích thước ngăn xếp 100H=256 byte

❖ Khai báo đoạn dữ liệu:

.Data

;Định nghĩa các biến và hằng

;Tất cả các biến và hằng phải được khai báo ở đoạn dữ liệu VD:

.Data

MSG	DB	'Hello!\$'
-----	----	------------

ENTER	DB	13
-------	----	----

MAX	DW	1000
-----	----	------

3.5. Khung chương trình hợp ngữ

❖ Khai báo đoạn mã:

.Code

; Các lệnh của chương trình

.Code

Imp Start

; khai bao du lieu

Start:

mov AX,@Data

mov DS, AX

; các lệnh của chương trình chính

Mov AH, 4CH

Int 21h

End Start ; kết thúc chương trình chính

; các chương trình con – nếu có

3.5. Khung chương trình hợp ngữ - tổng hợp

```
1      .Model Small
2      .Stack 100H
3      .Data
4          ; Khai bao cac bien va hang
5      .Code
6          jmp Start
7      Start:
8          ; Khoi tao cho thanh ghi DS
9          MOV AX, @Data; nap dia chi doan du lieu vao AX
10         MOV DS, AX; nap dia chi doan du lieu vao DS
11
12         ; Cac lenh cua chuong trinh chinh
13
14         ; Ket thuc tro ve chuong trinh goi
15         ; Dung ham 4CH cua ngat 21H
16         MOV AH, 4CH
17         INT 21H
18     End Start
19         ; Cac chuong trinh con neu co
```

3.5. Khung chương trình hợp ngữ - ví dụ

```
1  .Model Small
2  .Stack 100H
3  .Data
4      ; Khai bao cac bien va hang
5      CRLF DB 13,10,'$'; Ky tu xuong dong
6      MSG DB 'Hello_World!$'
7  .Code
8  MAIN Proc
9      ; Khoi tao cho thanh ghi DS
10     MOV AX, @Data; nap dia chi doan du lieu vao AX
11     MOV DS, AX; nap dia chi doan du lieu vao DS
12     ; In gia tri xuong dong
13     MOV AH, 9
14     LEA DX, CRLF; Nap dia chi CRLF vao DX
15     INT 21H
16     ; Hien loi chao dung ham 9 cua ngat 21H
17     MOV AH, 9
18     LEA DX, MSG; Nap dia chi cua thong diep vao DX
19     INT 21H; hien thong diep
20     ; Ket thuc tro ve chuong trinh goi
21     ; dung ham 4CH cua ngat 21H
22     MOV AH, 4CH
23     INT 21H
24 MAIN Endp
```

3.8. Ví dụ - Một số dịch vụ của ngắt 21H

❖ **Hàm 1 của ngắt INT 21H:** đọc 1 ký tự từ bàn phím

Vào: AH = 1

Ra: AL = mã ASCII của ký tự cần hiện thị

AL = 0 khi ký tự gõ vào là phím chức năng

❖ **Hàm 2 của ngắt INT 21H:** hiện 1 ký tự lên màn hình

Vào: AH = 2

DL = mã ASCII của ký tự cần hiện thị.

Ra: Không

3.8. Ví dụ - Một số dịch vụ của ngắt 21H

- ❖ **Hàm 9 của ngắt INT 21H:** hiện chuỗi ký tự với \$ ở cuối lên màn hình

Vào: AH = 9

DX = địa chỉ lệch của chuỗi ký tự cần hiện thị.

Ra: Không

- ❖ **Hàm 4CH của ngắt INT 21H:** kết thúc chương trình kiểu EXE

Vào: AH = 4CH

Ra: Không

3.6. Các cấu trúc điều khiển

❖ Cấu trúc lựa chọn

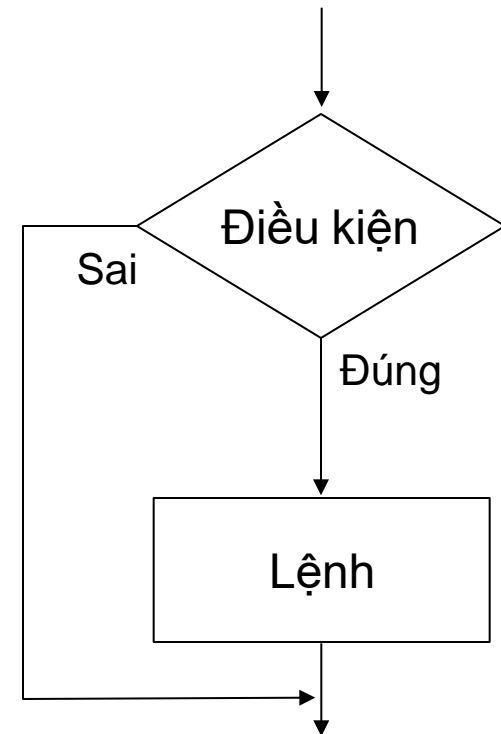
- Rẽ nhánh kiểu IF ... THEN
- Rẽ nhánh kiểu IF ... THEN ... ELSE
- Rẽ nhiều nhánh

❖ Cấu trúc lặp

- Lặp kiểu for
- Lặp kiểu repeat ... until

3.6. Các cấu trúc điều khiển - IF ... THEN

- ❖ IF điều kiện THEN thao tác
- ❖ Gán BX giá trị tuyệt đối AX
 1. `CMP AX,0`
 2. `JNL GAN`
 3. `NEG AX`
 4. `GAN: MOV BX, AX`

3.6. Các cấu trúc điều khiển

- IF ... THEN ... ELSE

Gán bit dấu của AX cho CL:

CMP AX, 0 ; AX > 0 ?

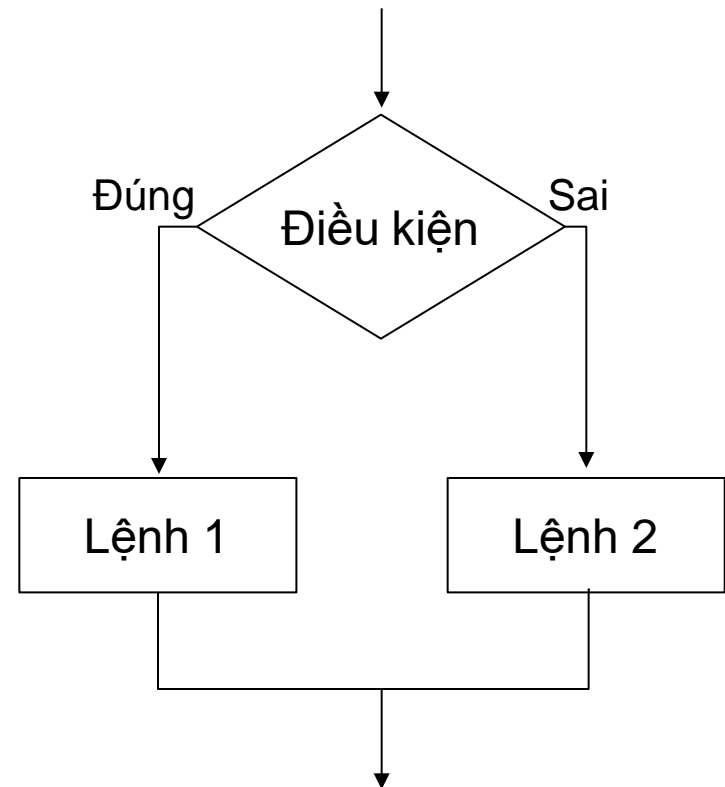
JNS DG ; đúng

MOV CL, 1 ; không, CL \leftarrow 1

JMP RA ; nhảy qua nhánh kia

DG: MOV CL, 0 ; CL \leftarrow 0

RA:

3.6. Các cấu trúc điều khiển - Rẽ nhiều nhánh

Gán giá trị cho CX theo qui tắc:

- Nếu $AX < 0$ thì $CX = -1$
- Nếu $AX = 0$ thì $CX = 0$
- Nếu $AX > 0$ thì $CX = 1$

CMP AX, 0

JL AM

JE KHONG

JG DUONG

AM: MOV CX, -1

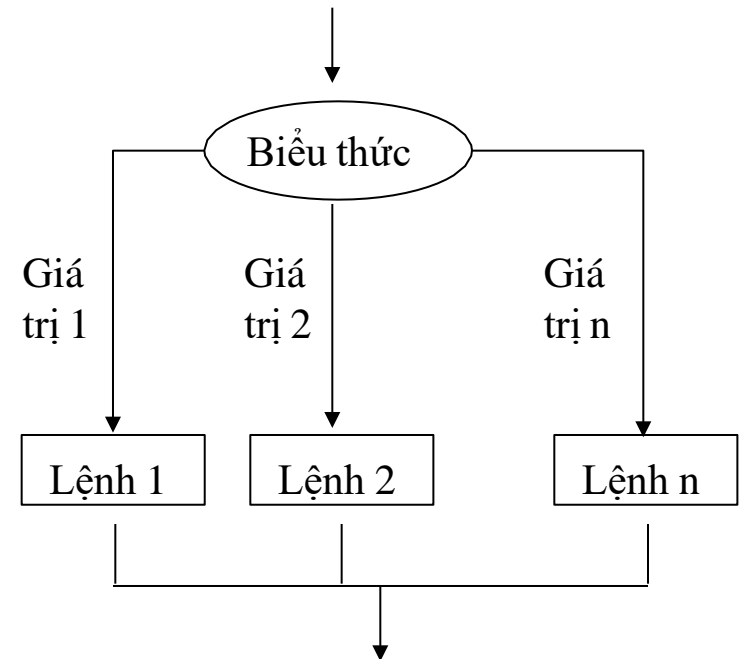
JMP RA

DUONG: MOV CX, 1

JMP RA

KHONG: MOV CX, 0

RA:

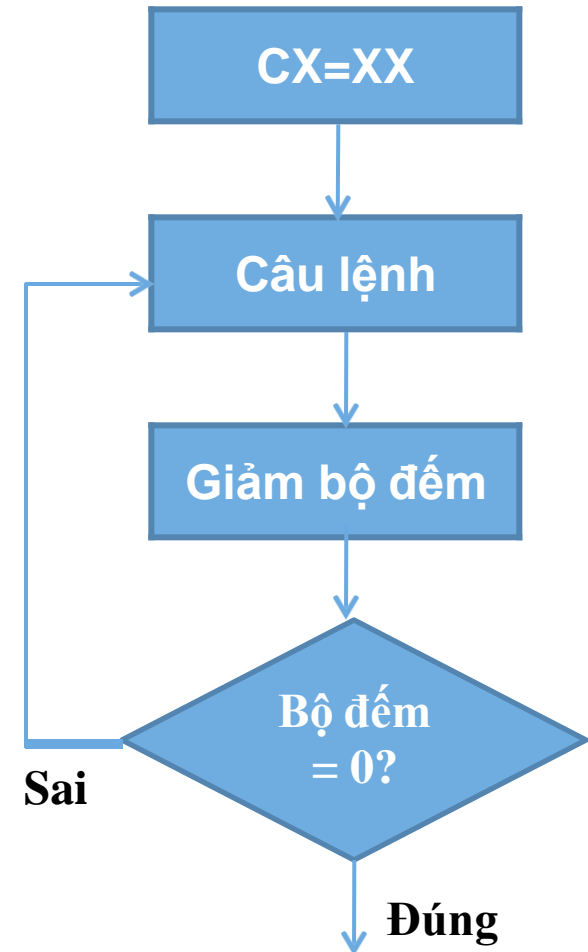

3.6. Các cấu trúc điều khiển – Lặp kiểu for

❖ Sử dụng lệnh LOOP

❖ Số lần lặp CX

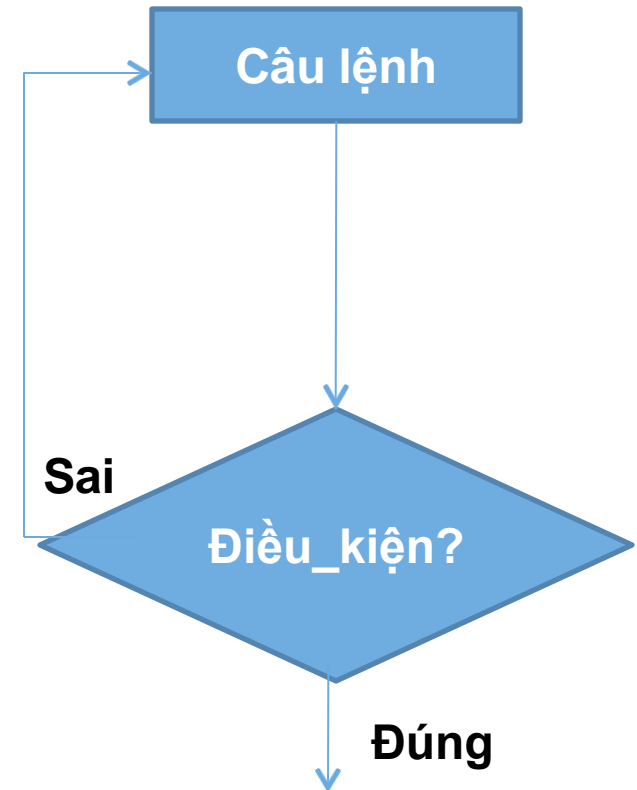
1. MOV CX,10
2. MOV AH,2
3. MOV DL,9
4. Hien: INT 21H
5. LOOP Hien

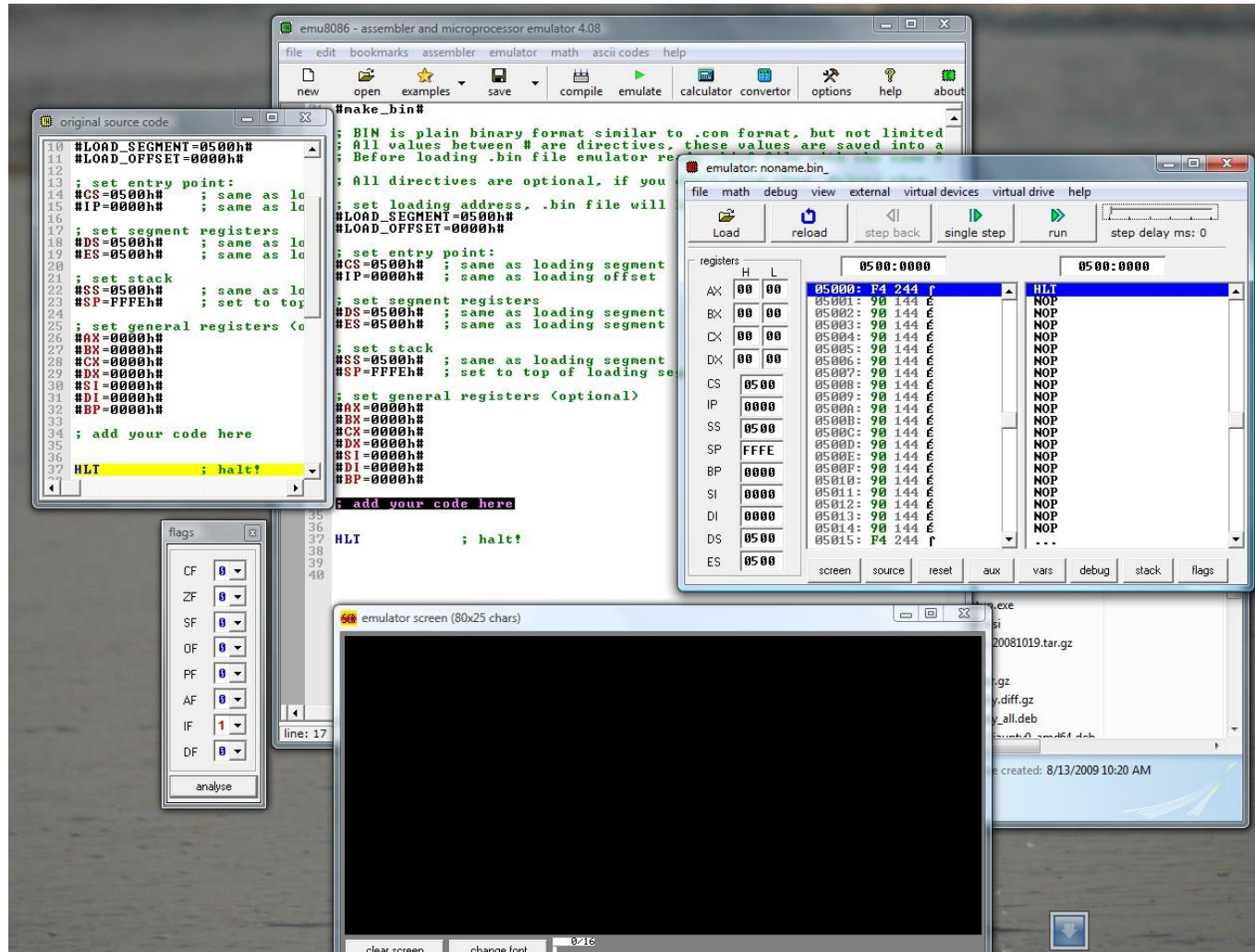
3.6. Các cấu trúc điều khiển

– Lặp kiểu repeat ... until

1. ...
2. Tiếp:...
3.
4. CMP X,Y; điều kiện
5. Quay lại Tiếp nếu điều_kiện=sai;

3.7. Giới thiệu phần mềm mô phỏng emu8086

Bài tập ASM 8086

- **Bài 1 - Các lệnh số học:** Viết chương trình nhập vào giá trị x và tính giá trị biểu thức f dưới đây. Kết quả được lưu vào thanh ghi AH và in ra màn hình (giả sử x đủ nhỏ sao cho kết quả của biểu thức không vượt quá 8 bit, để đơn giản thử nghiệm với $x = 0$ và $x = 1$).

$$f = ax^3 - bx^2 - cx + d$$

với $a = 4, b = 3, c = 2, d = 1$

Gợi ý: (theo phương pháp Horner's Method, *sinh viên có thể làm theo cách của riêng mình*)

- Khởi tạo giá trị cho a, b, c, d, x bằng lệnh số học: add/addi, orx
- Nhân a với x rồi lưu kết quả vào thanh ghi tạm. $t = a * x$
- Thực hiện phép số tính giữa thanh ghi tạm với b. $t = t - b$ // $t = ax - b$
- Nhân thanh ghi tạm với x. $t = t * x$ // $t = (ax - b)x$
- Thực hiện phép số tính giữa thanh ghi tạm với c. $t = t - c$ // $t = ax^2 - bx - c$
- Nhân thanh ghi tạm với x. $t = t * x$ // $t = (ax^2 - bx - c)x$
- Thực hiện phép số tính giữa thanh ghi tạm với d. $t = t + d$ // $t = ax^3 - bx^2 - cx + d$

Bài tập ASM 8086

- ▶ **Bài 2 - Các lệnh số học:** Yêu cầu tính toán tương tự Bài 1:

$$f = \frac{ax + b}{cx - d}$$

Với $a = 1$, $b = 2$, $c = 1$, $d = 2$

Hiện tượng gì sẽ xảy ra khi $x = 2$?

- ▶ **Bài 3 - Biểu thức If Else:** Nhập giá trị a từ bàn phím, tính và in giá trị c khi biết $b = 20$, $d = 10$.

```
if (a >= 0) {  
    c = b + d;  
} else {  
    c = b - d;  
}
```

Bài tập ASM 8086

- **Bài 4 - Vòng lặp For:** Dùng vòng lặp for để xuất ra giá trị của số fibonacci thứ n, số n được nhập từ bàn phím.

```
1  f(0) = 0;  
2  f(1) = 1;  
3  for( t0 = n, t0 >= 0, t0 --){  
4      f(t0) = f(t0-1) + f(t0-2)  
5  }
```

- **Bài 5 - Switch - case:** Viết switch-case dưới đây bằng hợp ngữ. Cho biết $b = 10$, $c = 5$. Giá trị input được nhập từ bàn phím.

```
switch (input)  
{  
    Case 0: a = b + c; break;  
    case 1: a = b - c; break;  
    case 2: a = b × c; break;  
    case 3: a = b ÷ c; break;  
    default: NOP; break;  
}
```

Bài tập ASM 8086

- **Bài 6 - While Loop:** Dùng vòng lặp while để tính tổng của n số đầu tiên. Giá trị n được nhập từ bàn phím và $n > 4$.

```
i    = 0;
sum = 0;
while ( i != n) {
    sum = sum + i;
    i    = i + 1;
}
```

Bài tập ASM 8086

- ▶ **Bài 7 - Sắp xếp mảng:** Cho mảng 10 phần tử, viết chương trình sắp xếp theo giá trị tăng dần.

1 1, 6, 3, 23, 3, 7, 1, 8, 34, 24, 50

- ▶ **Bài 8 - Xử lý chuỗi:** Viết chương trình xử lý chuỗi ký tự sau, những ký tự nào viết hoa chuyển thành viết thường và ngược lại. Lưu ý chỉ xử lý cho ký tự chữ.

1 "Kien_Truc_May_Tinh_CS2023"

3.9. Tạo và sử dụng chương trình con

- ❖ Chương trình con (còn gọi là thủ tục (procedure) hoặc hàm (function)):
 - Thường gồm một nhóm các lệnh gộp lại;
 - Được sử dụng thông qua tên và các tham số.
- ❖ Ý nghĩa của việc sử dụng chương trình con:
 - Chia chức năng giúp chương trình trong sáng, dễ hiểu, dễ bảo trì;
 - Chương trình con được viết một lần và có thể sử dụng nhiều lần.

3.9.1 Chương trình con – Khai báo và sử dụng

❖ Khai báo

<name> PROC

 ; here goes the code
 ; of the procedure ...

RET

<name> ENDP

❖ Sử dụng: gọi chương trình con

Call <proc_name>

3.9.1 Chương trình con – Khai báo và sử dụng

Ví dụ: Hàm **m2** nhân hai

```
1      MOV AL, 1
2      MOV BL, 2
3
4      CALLL m2
5      ; Cac cau lenh khac
6      MOV CX, 30
7
8      ; Dinh nghia mot chuong trinh con
9      ; Input: AL, BL
10     ; Output: AX
11     m2 PROC
12         MUL BL    ; AX = AL * BL
13         RET      ; Tro ve chuong trinh chinh
14     m2 ENDP
```

3.9.2 Chương trình con – Truyền tham số

- ❖ Phục vụ trao đổi dữ liệu giữa chương trình gọi và chương trình con;
- ❖ Các phương pháp truyền tham số:
 - Truyền tham số thông qua các thanh ghi
 - Đưa giá trị vào các thanh ghi lưu tham số cần truyền trước khi gọi hoặc trở về từ chương trình con
 - Truyền tham số thông qua các biến toàn cục
 - Biến toàn cục (định nghĩa trong đoạn dữ liệu ở chương trình chính) có thể được truy nhập ở cả chương trình chính và chương trình con.
 - Truyền tham số thông qua ngăn xếp
 - Sử dụng kết hợp các lệnh PUSH / POP để truyền tham số.

3.9.2 Chương trình con – Truyền tham số

❖ Bảo vệ các thanh ghi:

- Cần thiết phải bảo vệ giá trị các thanh ghi sử dụng trong chương trình gọi khi chúng cũng được sử dụng trong chương trình con.
- Giá trị của các thanh ghi có thể bị thay đổi trong chương trình con
← sai kết quả ở chương trình gọi.

❖ Các phương pháp bảo vệ các thanh ghi:

- Sử dụng PUSH và POP cho các thanh ghi tổng quát, chỉ số và con trỏ;
- Sử dụng PUSHF và POPF cho thanh ghi cờ;
- Sử dụng qui ước thống nhất về sử dụng các thanh ghi.

3.10 Tạo và sử dụng macro

- ❖ Macro là một đoạn mã được đặt tên và có thể được chèn vào bất cứ vị trí nào trong đoạn mã của chương trình
- ❖ Đặc điểm của macro:
 - Macro hỗ trợ danh sách các tham số
 - Macro chỉ tồn tại khi soạn thảo mã. Khi dịch, các macro sẽ được thay thế bằng đoạn mã thực của macro.
 - Nếu một macro không được sử dụng, mã của nó sẽ bị loại khỏi chương trình sau khi dịch.
 - Macro nhanh hơn thủ tục/hàm do mã của macro được chèn trực tiếp vào chương trình và nó không đòi hỏi cơ chế gọi thực hiện (lưu địa chỉ) và trở về (khôi phục địa chỉ trở về) như chương trình con.

3.10 Tạo và sử dụng macro

❖ Định nghĩa macro:

name MACRO [parameters,...]

<instructions>

ENDM

❖ Sử dụng macro:

<macro_name> [real parameters]

3.10 Tạo và sử dụng macro

❖ Ví dụ

```
MyMacro MACRO p1, p2, p3
```

```
    MOV AX, p1
```

```
    MOV BX, p2
```

```
    MOV CX, p3
```

```
ENDM
```

```
;...
```

```
MyMacro 1, 2, 3
```

```
MyMacro 4, 5, DX
```

Được chuyển thành sau dịch:

```
MOV AX, 00001h
```

```
MOV BX, 00002h
```

```
MOV CX, 00003h
```

```
MOV AX, 00004h
```

```
MOV BX, 00005h
```

```
MOV CX, DX
```


Ví dụ minh họa – chuyển đổi chữ thường thành chữ hoa

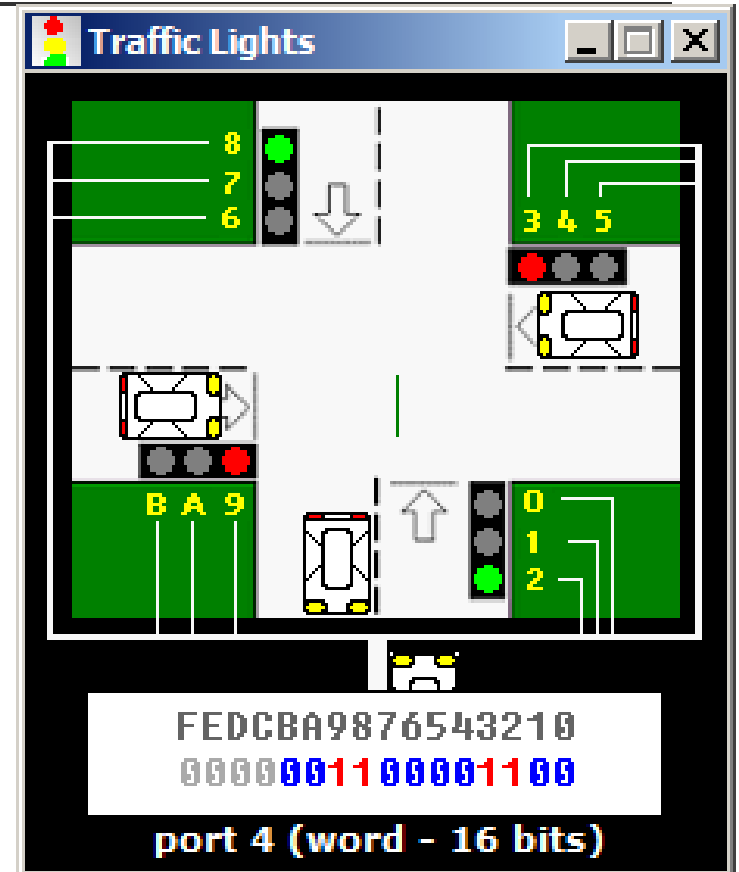
```
1      .Model Small
2      .Stack 100H
3      .Data
4          ; Source string
5      str1 DB 'a','5', 'B', '?', 'd', 'g', 'P','N','k','*'
6          DB 10,13,'$';
7          ; Destination string
8      str2 DB 10 DUP('')
9          DB '$'
10     .Code
11     MAIN Proc
12         MOV AX, @Data; Khởi tạo đầu thanh ghi DS
13         MOV DS, AX
14         MOV ES, AX
15         ; Thiết lập SI trỏ tới str1 và DI trỏ tới str2
16         LEA SI, str1
17         LEA DI, str2
18         CLD
19         MOV CX, 10
20     START:
21         LODSB
22         ;Kiểm tra có phải chữ hoa không
```

Ví dụ minh họa

```
23      CMP AL, 'a'
24      JL NotLowerCase
25      CMP AL, 'z'
26      JG NotLowerCase
27      ; Neu la chu viet thuong chuyen thanh chu viet hoa
28      SUB AL, 20H
29      ;Luu vao string moi
30      NotLowerCase:
31      STOSB
32      LOOP START
33      LEA DX, str1;In ra chuoi goc
34      MOV AH, 9
35      INT 21H
36      LEA DX, str2; In ra chuoi da bien doi
37      MOV AH, 9
38      INT 21H
39      ; Ket thuc tro ve chuong trinh Dung ham 4CH cua ngat 21H
40      MOV AH, 4CH
41      INT 21H
42      MAIN Endp
43      END MAIN
```

3.11 Giới thiệu thiết bị ảo – Đèn giao thông

- ❖ Thiết bị ảo hệ thống đèn giao thông sử dụng cổng số 4 – cổng 16 bit để nhận thông tin điều khiển;
- ❖ Sử dụng 12 bit (0-11) cho 4 cụm đèn:
 - Mỗi cụm gồm 3 đèn Green, Yellow và Red;
 - Bit 0 – tắt đèn, bit 1 – bật đèn
- ❖ 4 bit (12-15) không sử dụng – nên đặt là 0.

3.11 Giới thiệu thiết bị ảo – Đèn giao thông

Code điều khiển mô phỏng:

```
1      .Model Small
2      .Stack 100H
3      .Data
4          ; 0000 GYR GYR GYR GYR
5          R1 DW 0000 0011 0000 1100B; Di doc
6          R2 DW 0000 0010 1000 1010B; Doc --> vang
7          R3 DW 0000 1000 0110 0001B; Di ngang
8          R4 DW 0000 0100 0101 0001B; ngang --> vang
9          ; FEDC BA9 876 543 210
10
11         ALL_RED EQU 0000 0010 0100 1001B
12         PORT EQU 4; Output port
13
14         ; Hang so thoi gian (s)
15         ; 3s = 3,000,000 = 002D C6C0H
16         WAIT_3_SEC_CX EQU 2Dh
17         WAIT_3_SEC_DX EQU 0C6C0h
18
19         ; 10s = 10,000,000 = 0098 9680H
20         WAIT_10_SEC_CX EQU 98h
21         WAIT_10_SEC_DX EQU 9680h
```

3.11 Giới thiệu thiết bị ảo – Đèn giao thông

```
22      .Code
23      ; Dinh nghi mot Macro
24      waitMacro MACRO t1, t2
25          MOV CX, t1
26          MOV DX, t2
27          MOV AH, 86H
28          INT 15H
29      ENDM
30      MAIN Proc
31      ; Khoi tao cho thanh ghi DS
32      MOV AX, @Data; nap dia chi doan du lieu vao AX
33      MOV DS, AX; nap dia chi doan du lieu vao DS
34
35      ; Dat den do cho cho tat ca cac huong
36      ; Set lights to Red for all direction
37
38      MOV AX, ALL_RED
39      OUT PORT, AX
40      waitMacro WAIT_3_SEC_CX, WAIT_3_SEC_DX
41      Start:
42      LEA SI, R1
43      MOV AX, [SI]
44      OUT PORT, AX
```

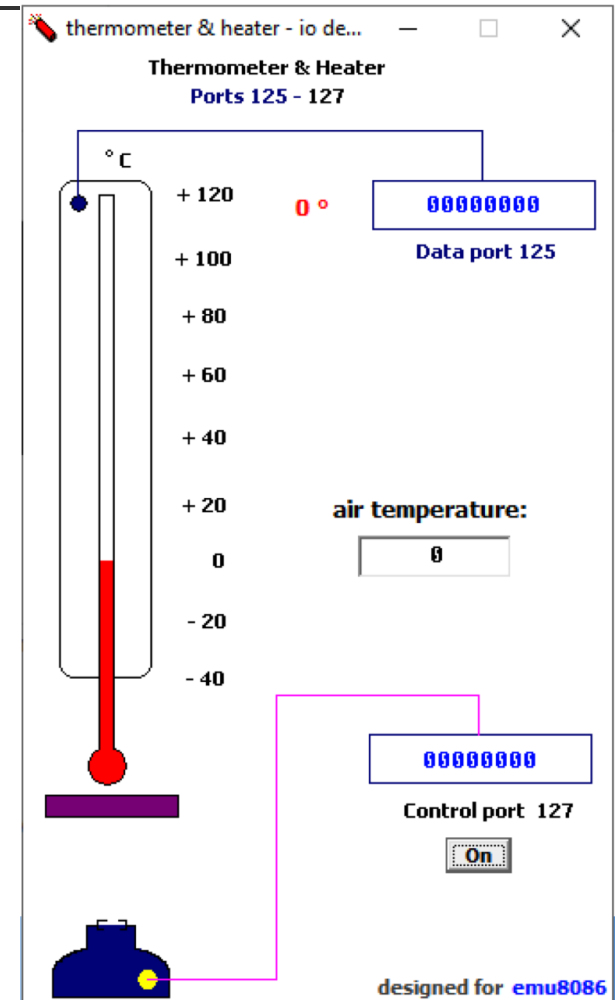
3.11 Giới thiệu thiết bị ảo – Đèn giao thông

```
45
46     waitMacro WAIT_10_SEC_CX, WAIT_10_SEC_DX
47     LEA SI, R2
48     MOV AX, [SI]
49     OUT PORT, AX
50     waitMacro WAIT_3_SEC_CX, WAIT_3_SEC_DX
51     LEA SI, R3
52     MOV AX, [SI]
53     OUT PORT, AX
54     waitMacro WAIT_10_SEC_CX, WAIT_10_SEC_DX
55     LEA SI, R4
56     MOV AX, [SI]
57     OUT PORT, AX
58     waitMacro WAIT_3_SEC_CX, WAIT_3_SEC_DX
59     JMP Start
60     ; Ket thuc tro ve chuong trinh goi
61     ; dung ham 4CH cua ngat 21H
62     MOV AH, 4CH
63     INT 21H
64     MAIN Endp
65     END MAIN
```

3.11 Giới thiệu thiết bị ảo – Nhiệt kế và bếp

Thiết bị ảo Nhiệt kế và bếp (Therometer & Heater) sử dụng 2 cổng:

- Cổng điều khiển số 127 để nhận byte điều khiển bếp: gửi 0 để tắt bếp, 1 để bật bếp.
- Cổng dữ liệu số 125 để đọc dữ liệu là nhiệt độ đo được bởi nhiệt kế.

3.11 Giới thiệu thiết bị ảo – Nhiệt kế và bếp

```
1      .Model Small
2      .Stack 100H
3      .Data
4          ; Khai bao cac bien va hang
5      .Code
6      MAIN Proc
7          ; Khoi tao cho thanh ghi DS
8          MOV AX, @Data; nap dia chi doan du lieu vao AX
9          MOV DS, AX; nap dia chi doan du lieu vao DS
10     START
11         ;Doc nhiet do hien tai
12         IN AL, 125
13
14         CMP AL, 60
15         JL low ; Nhay den low neu AL nho hon 60
16
17         CMP AL, 80
18         JLE ok; Nhay den ok neu AL nho hon hoac bang 80
19         JG high; Nhay den high neu AL lon hon 80
20
21     low:
```

3.11 Giới thiệu thiết bị ảo – Nhiệt kế và bếp

```
22         MOV AL, 1
23         OUT 127, AL; Bat bep "ON"
24         JMP ok
25     high:
26         MOV AL, 0
27         OUT 127, AL; Tat bep "OFF"
28
29     ok:
30         JMP Start
31
32         ; Ket thuc tro ve chuong trinh goi
33         ; dung ham 4CH cua ngat 21H
34         MOV AH, 4CH
35         INT 21H
36     MAIN Endp
37     END MAIN
```

Câu 19: Vẽ lưu đồ và viết chương trình điều khiển bếp làm sao cho nhiệt độ bếp luôn ổn định trong dải 70-100°C. biết rằng hệ thống được nối với vxl 8086 trong đó. Cổng đọc nhiệt độ là cổng 100h, giá trị nhiệt độ là số 8bit có dấu tương ứng với giá trị nhiệt độ thực tế. Cổng điều kiện bếp là 105h, khi đưa giá trị 0 ra cổng thì bếp tắt còn đưa giá trị thì bếp sẽ được đốt.20

